

889.59

ΜΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΠΟΓΡΗ

Χ Α Ρ Α Υ Γ Η...

Σελίδα για Θέατρο από την Έλληνική Ιστορία

1941, ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Χρονικό για Θέατρο από την μάχη της Κρήτης

ΟΙΚΟΣ ΜΙΧ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ Α. Ε. - ΑΘΗΝΑΙ

889-59
ΜΠΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αρ. βιβλ. 5139
Χρονολ. Έκδοσης 16.4.1958
Είδος βιβλίου Περ. Κρυμ. Φιλοσοφία
'Αριθ. 828.59 / ΜΡΟ

ΔΗΜ. ΜΠΟΓΡΗ

Χ Α Ρ Α Υ Γ Η

Δ Η Μ Η Τ Ρ Η Μ Π Ο Γ Ρ Η

Χ Α Ρ Α Υ Γ Η ...

ΣΕΛΙΔΑ ΓΙΑ ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝ. ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΙΚΟΣ ΜΙΧ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ Α. Ε. - ΑΘΗΝΑΙ

Κάθε γνήσιον αντίτυπο φέρει τὴν ὑπογραφήν μου.

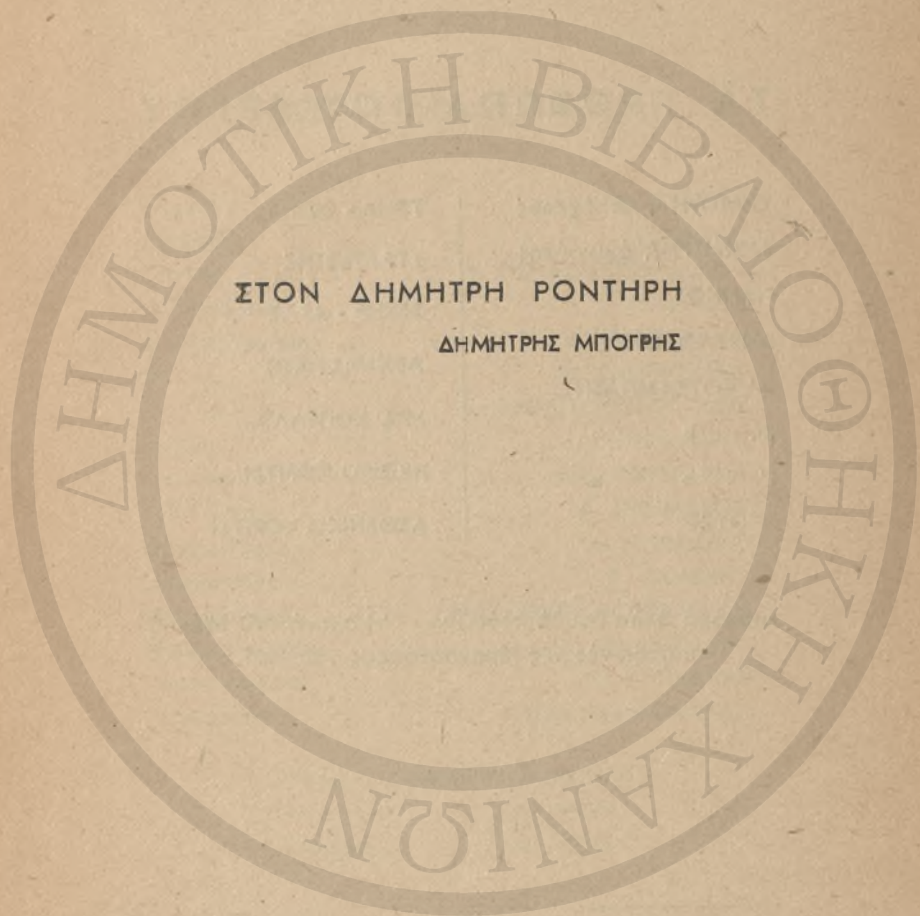
Σπ. Μωίσης

FRINDET IN GRECE

Ἐπαγορεύεται ἡ ἀνατίθαις ἀπὸ σκηπῆς τοῦ ἔργου, ἡ ἀνατύπωσις ἢ ἡ μετάφρασις αὐτοῦ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ συγγραφέως.

ΣΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΟΝΤΗΡΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΓΡΗΣ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΣΑΜΟΥΗΛ, καλόγερος

ΔΗΜΗΤΡΗΣ, άγωγιάτης

ΓΙΑΝΝΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

Α'. ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ

Β'. » »

Γ'. » »

ΧΡΟΥΣΩ

ΓΡΗΑ - ΦΩΤΩ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

ΣΕΧΗΡ - ΑΓΑΣ

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ

ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΛΑ

ΗΡΩΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

ΑΣΘΕΝΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Διάφορα άλλα βουβά πρόσωπα — Ή σκηνή στο Μωρηά
- παραμονές της Έπαναστάσεως του 1821.

ΣΗΜ. : Άνευβιάσθη τό πρώτον άπό της σκηνής του Βασιλικού Θεά-
τρου Άθηνών την 25ην Μαρτίου 1949.

ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΞΑΝΤΕΣ

Σαμουήλ	Θ. ΔΡΩΝΗΣ
Δημήτρης	Π. ΖΕΡΒΟΣ
Γιάννος	Ν. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Ἀναγνώστης	Α. ΠΕΤΣΟΣ
Α' Κοτζάμπασης	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ
Β' » »	Α. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
Γ' » »	Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
Χρούσω	ΕΛΣΑ ΒΕΡΓΗ
Γρηά—Φώτω	ΑΘ. ΜΟΥΣΤΑΚΑ
Στρατιώτης	Α. ΖΗΣΙΜΑΤΟΣ
Σεχίρ—Ἀγᾶς	ΓΚ. ΜΠΙΝΙΑΡΗΣ
Ἀξωματικός	Β. ΚΑΝΑΚΗΣ
Μιά κοπέλλα	ΜΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
Ἡρωϊκό κορίτσι	Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
Ἄλλο κορίτσι	ΑΠ. ΚΑΠΕΛΑΡΗ
Ἔνα παιδάκι	ΔΗΜ. ΜΑΛΑΒΕΤΤΑΣ

Σκηνοθεσία ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΟΝΤΗΡΗ
Σκηνικά ΚΛ. ΚΛΩΝΗ
Ἐνδυμασία ΑΝΤ. ΦΩΚΑ

Χ Α Ρ Α Υ Γ Η . . .

(Σελίδα γιά Θέατρο από την Έλληνική ιστορία)

1 8 2 1

Σ Κ Η Ν Ι Κ Ο

Κατά μήκος τομή μιᾶς φτωχῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησίας.
Ἄριστερά, βαρειά ξύλινη πόρτα πού κλείνει μέ ἀμπάρα, κάτω ἀπό θόλο (εἶναι ἡ εἴσοδος τῆς ἐκκλησίας). Δεξιά τέμπλο. Δυό κρεμαστά καντήλια τρεμοκαίνε μπροστά στίς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Παναγίας. Δυό, τρία φτωχά στασίδια ἄριστερά, κοντά στήν πόρτα τῆς εἰσόδου, στόν τοίχο τοῦ βᾶθους. Κάπου, κοντά στήν εἴσοδο, ἕνα παλιό ξύλινο τραπέζι μέ ἀγιοκέρια. Πιο κάτω ἕνα μικρό τετράγωνο παράθυρο μέ σιδερένια κάγκελλα καί παραθυρόφυλλα (τό παράθυρο δουλεύεται). Ἀκόμα πιο κάτω, κοντά στό τέμπλο, ἕνα πορτάκι θολωτό. (Ὁδηγεῖ στό κελί τοῦ καλόγερου Σαμουήλ).

Ἡ ἀλλάια ἀνοίγει σιγά-σιγά μέ ψαλμοδίες. Εἶναι σούρουπο. Χρυσafiές ἀχτίδες τοῦ δύνοντος ἡλίου μπαίνουν ἀπό τό ἀνοικτό παράθυρο καί φωτίζουν λίγο τήν ἐκκλησία. Στό λιθόστρωτο δάπεδο τῆς ἐκκλησίας, πάνω σέ ψάθα, κάθονται ὀκταδὸν 7 - 8 παιδιά ἡλικίας 15 - 18 χρόνων. Τό μεγαλιότερο ἀπ' αὐτά εἶναι ὁ Γιάννος. Ἔχει μιᾶ σεμνότητα πάνω του καί στό πρόσωπό του ζωγραφίζεται κάτι τὸ ἀγνό, τὸ παρθενικό. Ὁρθιος μπροστά τους ψέλνει ὁ καλόγερος Σαμουήλ, —καμιὰ 50αριά χρόνων,— σιγνή καί ἀσκητικὴ φυσιογνωμία. Ἀτμόσφαιρα μᾶλλον καταθλιπτική. Εἶναι ἕνα κρυφὸ σχολεῖο καί ὅλοι φοβοῦνται τὸν τύρανο πού μπορεῖ νὰ ἐμφανισθῇ ἀπὸ στιγμή σέ στιγμή.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Σαμουήλ, τὰ παιδιὰ

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Ψέλνει με σιγαλή καὶ μελωδική φωνή]
Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' Ἡμῶν γενοῦ . . .

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ — [Σιγά, κρατώντας τὸ ἴσο] Α . . .

ΣΑΜΟΥΗΛ — . . ἄλλον γὰρ ἐκτός σου βοηθὸν ἐν θλίψεσιν οὐκ ἔχομεν . . .

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ — Α . . .

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Με θρησκευτικὴ ἔξαρση καὶ σταυροκοπούμενος] Κύριε τῶν δυνάμεων ἐλέησον Ἡμᾶς. [μία παύσις] Τώρα ὅλοι μαζί. Σηκωθείτε. [Τὰ παιδιὰ σηκώνονται χωρὶς θόρυβο, γυρίζουν πρὸς τὸ τέμπλο καὶ σταυρώνουν τὰ χέρια τους. Ὁ Σαμουήλ τοὺς κάνει νόημα ν' ἀρχίσουν].

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ — [Ψέλνουν σιγά] Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ . . . [Παρασυσρόμενα καὶ δυναμώνοντας τὴ φωνή τους] ἄλλον γὰρ ἐκτός σου βοηθὸν ἐν θλίψεσι οὐκ ἔχομεν... [ἀκούγονται κτυπήματα στὴν πόρτα τῆς εἰσόδου] Κύριε τῶν δυνάμεων ἐλέησον... [Τὰ κτυπήματα ἀκούγονται ἐντονότερα. Τὰ παιδιὰ ἰστάματα ὑν διαδοχικὰ τρομοκρατημένα].

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ — [Με φόβο] Ποιὸς κτυπάει ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Ψύχραιμα] Σ...ς! Κοῦφτε τὰ χαρτιά σας. [Τὰ παιδιὰ κρῦβουν κάτω ἀπὸ τὴν ψάθα, ἀβάκια καὶ βιβλία. Τὰ κτυπήματα ἀκούγονται βιαιότερα].

ΑΛΛΟ ΠΑΙΔΙ — [Τρομοκρατημένο] Παπούλη. . .

ΣΑΜΟΥΗΛ — Μὴ φοβόσαστε... [Ὁ Σαμουήλ ἀνάβει ἓνα κερί ἀπὸ τὸ καντήλι. Ὁ φωτισμὸς τῆς σκηνῆς γίνεται ἐντονότερος. Ξερμανταλώνει τὴν ἀριστερὴ πόρτα καὶ χάνεται μιὰ στιγμή ἔξω].

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ — Ἄν εἶναι ὁ Γιουσοῦφ χαθῆκαμε.

ΓΙΑΝΝΟΣ—[Ψύχραιμα, καθησυχάζοντάς το και προσέχοντας τὴ πόρτα] Σώπα! [Ἀκούγονται ὁμιλίαι].

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛ—Ἔδεσες τὸ ζῶ Δημήτηρ ;

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ—Ναί, Καλόγερε.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛ—Ἔλα μέσα.

[Ἐμφανίζεται ἀπὸ τὸ καλόγερος ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν ἀγωγιάτη Δημήτηρ. Εἶναι ἕνας ἄνδρας τριανταπεντάρης, ἠλιοκαμένος γερὸς. Τὰ τσαρούχια του εἶναι λασπωμένα. Φαίνεται κουρασμένος σὰν νάρχεται ἀπὸ μακρυνὸ δρόμο, κι ἔχει ἕνα ταγάρι στὸν ὄμο του. Οἱ τελευταῖες ἀχτίδες τοῦ δύνοντος ἔπαισαν τώρα νὰ φωτίζουν τὴν ἐκκλησίαν].

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ Δημήτρης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Μπαίνοντας] Καλησπέρα.

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ—Καλησπέρα μπάρομπα.

ΓΙΑΝΝΟΣ—Καλησπέρα Δημήτηρ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Ἀκουμπώντας στὸ δάπεδο τὸ βαρὺ ταγάρι καὶ πρὸς τὸν Σαμουήλ πὺ μανταλώνει τὴν πόρτα:] Ὅρὸ καλόγερε δὲν εἶσαι στὰ καλά σου! Σχολεῖο καὶ ψαλτήρια κάνεις στὰ παιδιὰ μέρες πὺ χοροπηδαίει ὁ ἔξ' ἀπ' ἔδῳ. Α ;

ΣΑΜΟΥΗΛ—[Πὺ μαντάλωσε τὴν πόρτα καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ μέρος του] Σώπα εὐλογημένε! Σὲ ἐκκλησίᾳ εἶσαι !

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Τί νὰ σῶπάσω ! Οἱ ἄπιστοι γενήκανε λυσσασμένοι λῦκοι! Ἄν σᾶς πιάσουν τέτοια ὦρα! (Στὰ παιδιὰ) Ἐμπρός ! Πηγαίνετε σπίτια σας. [Τὰ παιδιὰ τρομαγμένα κάνουν νὰ φύγουν].

ΣΑΜΟΥΗΛ—Μὰ γιατί μοῦ τρομάζεις τὰ παιδιὰ ;

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ—[Μὲ τ' τρομάρα στὸ Δημήτηρ, πὺ κνττάει κάτι νὰ βρῆ στὸ ταγάρι του] Γένηκε τίποτε μπάρομπα ;

ΣΑΜΟΥΗΛ—Τίποτε δὲν γένηκε. Ὁ Δημήτρης μονάχα εἶναι φωνακλᾶς...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Διακόπτων καὶ θυμωμένα] Κοιμᾶσαι φαίνεται, χαντακωμένε, κοιμᾶσαι! [Πρὸς ὄλους]. Ὁ Μωρηᾶς εἶναι στὸ ποδάρι! Αὐτὸ γένηκε. [Κατάπληξις στὰ παιδιά. Κυτᾶζονται μὲ φόβο ψιθυρίζοντας «Τί!» Ἐκεῖνος συνεχίζων καὶ ἀποτεινόμενος στὸν Καλόγερο]. Οἱ φυλακὲς στὴν Τριπολιτσὰ γεμίσανε ἀπὸ Χριστιανούς. [αἰσθησις] Ὁ Σελήχαγας, λένε, θὰ βάνει χέρι σ' ὄλους τοὺς προεστοὺς καὶ τοὺς Δεσποτάδες. [αἰσθησις] Φωτιά καὶ μαρούτι μᾶς περιμένει. Ἄλλοίμονο! Αὐτοῦνος ὁ μουρλοπαῶς ὁ Παπαφλέσσας καὶ οἱ Φιλικοὶ θὰ μᾶς πάρουν στὸ λαιμό τους. [Ἡ αἰσθησις ἔχει φθάσει στὸ κατακόρυφο. Τὰ μισὰ παιδιά τρομοκρατημένα παρασύρουν τᾶλλα γιὰ νὰ φύγουν].

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ—[Τρομοκρατημένο, στὸν Γιάννο, τραβώντας τον ἀπὸ τὸ μανίκι], Γιάννο! Πᾶμε!

ΓΙΑΝΝΟΣ—[Στὸ παιδί]. Μὴ σκιαῖζεσαι. Θὰ φύγουμε.

ΣΑΜΟΥΗΛ—[Γιὰ νὰ δώση θάρρος στὸ παιδί]. Ἄμναλος ἀπὸ τὰ νειᾶτα σου ἦσουν! Πρῶτη φορὰ εἶναι πὺν ὁ τύραννος χωρὶς αἰτία...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Διακόπτων]. Ἄμ ἔχει αἰτία Καλόγερε! Τοῦτες τὶς μέρες γενήκανε καμώματα πὺν βούηξε ὁ κόσμος! [Πλησιάζουν τὰ παιδιά τὸν Δημήτρη].

ΣΑΜΟΥΗΛ—Τί καμώματα;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Δὲν ἔμαθες πὸς οἱ Σπηλιοτόπουλοι στοὺς μύλους τῆς Δημητσάνας φιάγανε μαρούτι. Α;!

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ—[Σιγὰ καὶ μὲ δέος]. Μαρούτι! [Συνομιλοῦν χαμηλοφῶνως].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Πὼς πιάσανε ραγιαδες ἀγωγιάτες νὰ κουβαλᾶνε σὲ σακκιά μ' ἄλεῦρι ὄπλα καὶ βόλια; Α;

ΣΑΜΟΥΗΛ—[Μὲ κάποια ταραχή] Πότε τοὺς πιάσανε;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Προχθές. Στὴ Βοστίτσα. Ἐξω ἀπὸ μὲ ἐκκλησία. Θὰ ψάξουν — λένε — οὐλα τὰ μοναστήρια καὶ τὶς ἐκκλησιᾶς κι' ὅπου βροῦνε ἄρματα θὰ τὶς κάψουνε. [Ὁ Σαμουήλ πού εἶναι μνημένος στὴ Φιλικὴ Ἐταιρία καὶ ἔχει κρῦφει πολεμοφοδία στὴν ἐκκλησία κατεβάξει σκεπτικός τὸ κεφάλι του]. Καὶ τὸ πιὸ μεγάλο, ὁρὲ Καλόγερε, πού ἔκανε ν' ἀρματωθῆ πέρα ὡς πέρα ἢ Τουρκιά [σιγὰ καὶ μὲ δέος γιὰ νὰ δώση βαρύτητα στὸ μεγάλο γεγονός]. Ξαίρεις πὼς ὁ Σολιώτης σκότωσε τοὺς γυφτοχαροατοῖδες στὸ Ἁγίδι ; Α ;

ΣΑΜΟΥΗΛ—[Πολὺ σοβαρά]. Ἀλήθεια ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Ναί : Ψές τὸ πρωί. Τί εἶναι τοῦτο ; Ἐμεῖς θὰ σηκώσουμε κεφάλι στὸ Δοβλέτι ; Φωτιά καὶ σίδερο θὰ βάνουν στὴ Ρωμηοσύνη!

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ — [Τρομοκρατημένα] Πωπώ ! [συνομιλοῦν σιγὰ].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Οἱ δρόμοι καὶ τὰ μονοπάτια πλημμυρίζανε ἀπὸ ἀρματωμένα ἀσκέρια. Τέσσερης φορὲς σήμερα μὲ σταματήσανε στὸ βουνὸ καὶ μὲ ψάξανε ἀπὸ τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια...Καὶ τώρα, ὁρὲ ἄμναλε πού κρατᾶς τὰ παιδιὰ, τώρα, σὰν ἔμπαινε στὸ χωριό, αὐτὸ τὸ σκυλοτόμαρο ὁ Χασάν τύφλα στὸ μεθῦσι μὲ τὸν σεῖζη τοῦ Ἁγᾶ...

ΣΑΜΟΥΗΛ—Τὸν Γιουσούφ;

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ—[Τρομαγμένο, πιάνοντας τὸ χέρι τοῦ Γιάννου]. Ὁ Γιουσούφ ; [Ὁ Γιάννος τὸν καθησυχάζει].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Στὸ Σαμουήλ]... Ναί.. ἀρματωμένοι σὰν ἀστακοὶ μὲ χατζάρους καὶ κουμποῦρες μὲ σταματήσανε στὸ γιοφῦοι. « Ὅρὲ Δημήτρη — ποῦπε ὁ Γιουσούφ. Σὲ λίγες μέρες θὰ σὲ κοντίνω ἕνα κεφάλι. » [φόβος στὰ παιδιὰ]. Α!.. Μοῦλθε νὰ τὸν ἀγκαλιάσω καὶ νὰ πέσω μαζί του στὸν πλημμυρισμένο ρέμμα..κι' ἄς μᾶς ἔπαιρνε τοὺς δυὸ ὁ

χάρος...Μὰ σκέφθηκα τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιά μου [μὲ κάποια συντριβὴ] καὶ πέρασα μὲ σκυμμένο κεφάλι... Ἄϊ μπακαλοῦμι! [Στηρίζει τ' ἀριστερό του πόδι στὸ δεξί, σκύβει, βγάζει τὸ τσαρούχι του. Ὑστερα μὲ προσοχὴ ἀνοίγει τὸν πάτο τραβάει ἓνα χαρτί καὶ τὸ δίνει στὸ Σαμουήλ].

Νά! Πάρε τούτη τὴ γραφὴ.

ΣΑΜΟΥΗΛ—Ποιὸς τὴν ἔδωσε;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Ὁ Ἰερόθεος. Ἐρχότανε κατὰ δῶ ἀπὸ τὴν Λαύρα.

ΣΑΜΟΥΗΛ— [Ψηθυρίζει]. Λαύρα!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Μὰ σὰν μ' ἀντάμωσε στὸ διάσελο μούπε νὰ στή φέρω γιατί αὐτὸς ἔπρεπε νὰ πάινε καὶ σ' ἄλλα δυὸ χωριά. [Ὁ Σαμουήλ ξεδιπλώνει τὴν ἐπιστολή. Δὲ ξέρω τί σοῦ γράφει κι' ἂν μαγειρεύεις τίποτα καὶ σὺ μ' αὐτούνοὺς τοὺς τρελλοὺς γιατί ὁ Ἰερόθεος μούπε : «Δὲν πρέπει νὰ στήν βροῦνε. Ἄν δεῖς πὼς σὲ σταματᾶνε χάρτην».

ΣΑΜΟΥΗΛ—[Ἀνήσυχος]. Ἐ! λοιπόν;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Ἐγὼ ὅμως τὴν πέρασα κι' ἄς μὲ γδύσανε ταιτίσιδι καὶ ψάξαν καὶ τὰ ροῦχαμ'...καὶ τὰ τσαρούχιαμ'. [Ὁ Σαμουήλ δὲν τὸν προσέχει πιά. Διαβάζει τὴν ἐπιστολή. Ἐκεῖνος συνεχίζει μὲ καυχησιάρικο ὕφος πρὸς τὰ παιδιά, ἰδίως στὸν Γιάννο]. Ἄμ' εἶμαι πονηρὸς ἐγώ! Ἄλεποῦ ὄρε Γιάννουμ!! [Ὁ Γιάννος γελάει]. Κυττάτ' ἐδῶ τί γίνεται! [Βγάζει τὰ τσαρούχια του.] Ἐχουν ντουλάπια τὰ ἔρημα! [Κάτι δείχνει στή φούντα καὶ τὰ τακούνια τῶν τσαρουχιῶν του. Τὰ παιδιά γελοῦν]. Ἄλεποῦ, Γιάννουμ', παιδί μου!.. [Κάθεται ὀκλαδὸν στή ψάθα].

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ—[Σὲ ἄλλα δυό]. Πᾶμε!

ΤΑ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ—Ναί. [Τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία παιδιά

προχωρεί με σεβασμό στὸν καλόγηρο πὺ διαβάξει βυθισμένος τὴν ἐπιστολή].

ΤΟ ΠΑΙΔΙ— Τὴν εὐχή σου παπούλη [τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι].

ΣΑΜΟΥΗΛ— Στὸ καλό.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ— [Διαδοχικῶς]. Καληνύχτα παπούλη.
[Τοῦ φιλοῦν τὸ χέρι].

ΣΑΜΟΥΗΛ— [Στὰ παιδιά]. Ὁ Θεὸς μαζί σας.
[Τὰ τρία παιδιά ἀφοῦ ποῦν καὶ στὸ Δημήτρη καληνύχτα φεύγουν ξεμανταλώνοντας τὴν πόρτα].

[Καὶ τὰ ὑπόλοιπα παιδιά ἐκτὸς τοῦ Γιάννου καὶ ἐνὸς ποῦ ἀκούει στὸ ὄνομα Ἀναγνώστης πηγαίνουν καὶ φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ Σαμουήλ].

ΣΑΜΟΥΗΛ— [Μηχανικά, ταξιδεύοντας σὲ σκέψεις ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσι τῆς ἐπιστολῆς]. Καληνύχτα, Πηγαίνετε!

[Τὰ παιδιά μπουζάρουν μαζεμένα στὴν πόρτα].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Στὰ παιδιά.] Ὁχι ὅλοι μαζεμένοι! Δυὸ δυὸ! Ἐνας ἕνας! Καὶ τρεχάλα σπίτια σας! [Τὰ παιδιά φεύγουν ὅπως τοὺς λείει]. [Πρὸς Γιάννον]. Ἀϊντε καὶ σὺ Γιάννουμ! Πές χαιρετίσματα στὴ μάννα σου. Τί κάνει;

ΓΙΑΝΝΟΣ— Τί νὰ κάνη, μπάριμπα. Πιασμένη στὸ κρεβάτι.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Α! Ποῦ νὰ ζοῦσε ὁ κακομοίρης ὁ πατέρας σου νὰ σ' ἔβλεπε ἄνδρα καὶ τὴν ἀδελφή σου, τὴν Χρούσω, κοπέλλα τῆς παντρεῖας. Ἦταν λεβεντιά ὁ μακαρίτης. Ὁ Δῆμος ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς ἀδελφῆς σου εἶναι καλά;

ΓΙΑΝΝΟΣ— Καλά.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Πές καὶ σ' αὐτὸν χαιρετίσματα.

ΓΙΑΝΝΟΣ— Θὰ τὰ πῶ. Καληνύχτα μπάριμπα Δημήτρη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Δίνοντάς του τὸ χέρι]. Στὸ καλό, Γιάννουμ².

ΓΙΑΝΝΟΣ—[Πρὸς τὸ ἄλλο παιδί, τὸν Ἀναγνώστη]. Πᾶμε Ἀναγνώστη.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ—Πᾶμε. [Τὰ παιδιά πάνε νὰ πάρουν τὰ χαρτιά τους].

[Ἀλλὰ κείνη τῇ στιγμή ὁ καλόγερος πού τελείωσε τὴν ἀνάγνωση τῆς ἐπιστολῆς σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ τοὺς λέει]:

ΣΑΜΟΥΗΛ—[Στὰ παιδιά]. Σταθῆτε. Σᾶς θέλω. [Τὰ παιδιά ἀφήνουν τὰ χαρτιά τους]. [Στὸν Γιάννο]. Ἐσὺ θὰ μείνης λίγο. [Στὸν Ἀναγνώστη]. Καὶ σύ... [Βγάζει ἓνα μικρὸ κομπολόγι ἀπὸ τὴν τσέπη του καὶ τοῦ τὸ δίνει]. Δῶσε τοῦτο στὸν πατέρα σου καὶ πέστου πὼς τὸν περιμένω δῶ με τοὺς ἄλλους. Καὶ γλήγορα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ—Μὲ ποιούς;

ΣΑΜΟΥΗΛ—Ἐέρει αὐτός. Πρόσεχε μὴ τὸ χάσεις.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ—Ναί, Παπούλη [τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι καὶ ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ].

ΓΙΑΝΝΟΣ—[Στὸν Ἀναγνώστη]. Πέρασε ἀπὸ τὸ σπίτι μου καὶ πὲς στὴν μάννα μου καὶ τὴν ἀδελφή μου τὴ Χρούσω πὼς με κράτησε ὁ παππούλης.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ—Ἐννοια σου. Καληνύχτα. [Φεύγει βιαστικὸς ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Πεῦ θορυβεῖται]. Τί τρέχει ὁρὲ καλόγερε; Ἐχεις τίποτα μπλεξίματα; [σηκώνεται]. Δὲν θέλω ν' ἀνακατωθῶ. Θὰ φύγω...

ΣΑΜΟΥΗΛ—Ἦξι.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Αὐτὴ ἡ γραφὴ σ' ἀνακάτεψε.. [Βάζει τὰ τσαρούχια του]. Φεύγω.

ΣΑΜΟΥΗΛ—Σοῦ λέω πὼς δὲν εἶναι τίποτα. Ὅσα

μοῦδες μοῦ γράφουνε. Κι ὁ μοῦ λένε νὰ κάτσουμε ἤσυχα, νὰ φυλαχτοῦμε.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Ποῦ καθησυχάζει]. Ὁχι ψέμματα!

ΣΑΜΟΥΗΛ— Κάτσε νὰ ξαποστάσης. Νὰ σοῦ δώσω κάτι νὰ φᾶς. Νὰ πιῆς κι ἓνα κρασί.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Ποῦ καθησυχάζει περισσότερο]. Ἐνα κρασί νὰ σοῦ πῶ τὸ θέλω. Ἄπ' τὸ προῖ περπατᾶω ὁ κα-
περός.

ΣΑΜΟΥΗΛ— Ἐμ γι' αὐτὸ σοῦ λέω. [Τοῦ ρίχνει ἓνα χαρακτηριστικὸ βλέμμα.] Κάτσε νὰ σοῦ ψήσω κάνα λουκάνι-
κο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Μὲ λαιμαργία καὶ εὐχαριστημένως]. Ἄ-
φοῦ ἔχουμε καὶ λουκάνικα, καλόγερε!.. [Ξανακάθεται στὴν
ψάθα. Ὁ Σαμουήλ ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸ πορτάκι ποῦ ὀδηγεῖ στὸ
κελί του. Τρίβοντας τὰ χέρια του καὶ πρὸς Γιάννον]. Κάνει
καὶ κρού! Λὲς πὼς εἶναι Γεννάρης τοῦτος ὁ μῆνας κι ὄχι
Μάρτης! [φωνάζει]. Ὅρὲ Σαμουήλ! Κάνα μαγκάλι δὲν ἔχεις;

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛ— Ἐχω. Ἐλα πάρτο
καὶ ρίξε κάρβουνα ἀπὸ τὴν ἀποθήκη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Καὶ ποῦ εἶναι ἡ ἀποθήκη; [κάνει νὰ
σηκωθῆ].

ΓΙΑΝΝΟΣ— Στάσου! Ξέρω γώ! Δίπλα στὸ κελί τοῦ
παππούλη!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Ἄιντε, μπράβο, Γιάννουμ'!

[Ὁ Γιάννος ἐξαφανίζεται μιὰ στιγμή στὸ πορτάκι. Ὁ Δημή-
τρης κάθεται πρὸ ἀναπαυτικά, ψάχνει τίς τσέπες του, βγάζει ἓνα
μαντῆλι σκουπίζει τὴν μύτη του [κωμικὴ σηκωθῆ]. Ξαναεμφανίζε-
ται ὁ Γιάννος μὲ τὸ μαγκάλι [ἔχει ρίξει κάρβουνα]. Τὸ τοποθετεῖ
κοντά του].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Εὐχαριστημένος]. Θεὸς σωρὲς τὸν
πατέρα σου!

ΓΙΑΝΝΟΣ—Νὰ σοῦ φέρω καὶ κρασί. Τὰ λουκάνικα ψήνονται.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Πολὺ εὐχαριστημένος]. Α! Μπράβο! Μπράβο.

[Ἐξαφανίζεται πάλι στὸ πορτάκι γιὰ μιὰ στιγμή ὁ Γιάννος. Ὁ Δημήτρης σκύβει καὶ φυσάει σὰν ἐλέφαντας τὴ φωτιά. Φοῦ! Φοῦ! [κωμικὴ σκηνή]. Ξαναεμφανίζεται ὁ Γιάννος μ' ἓνα μαστραπᾶ καὶ μιὰ κοῦπα. Τοῦ τὰ βάζει κοντά του καὶ κἀθεται δίπλα του].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Θεὸς σχωρὲς τὸν πατέρα σου! (Γεμίζει τὴν κοῦπα μὲ κρασί καὶ τὸ πίνει ἀπνευστί. Ξαναπίνει). Α! Ἦρθα στὰ συγκαλά μου. [Τρίβει τὰ χέρια του καὶ ξαναφυσάει πάλι κωμικὰ τὴ φωτιά]. Φοῦ! Φοῦ!.. Καὶ πότε, μὲ τὸ καλό, θὰ πάρη ὁ Δῆμος τὴν Χρούσω;

ΓΙΑΝΝΟΣ—Τὸ Πάσχα, λέμε, ἂν θέλει ὁ Θεός.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Α! Πετύχατε στὸν γαμπρό! Καλὸ παιδί ὁ Δῆμος. Καὶ ὁ πατέρας του, τὸν φυσάει ὁ ἐξηνταβελόνης! Ἐμπορος μυαλωμένος. Καὶ μὲ τοὺς Ἀγάδες φιλιὲ κλειδί! (Φυσῶντας τὴν φωτιά). Φοῦ! Φοῦ!

ΓΙΑΝΝΟΣ—Ναί... Ὁ Δῆμος ὅμως εἶναι διαφορετικὸς. Ἐχει παλληγαρίσια ψυχὴ μπάρομπα Δημήτρη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Μωρὸ τὸν ξέρω, σοῦ λέω! Ὁ πατέρας του—μοῦ τῶπε ὁ ἴδιος—ἐπειδὴ δὲν εἶχατε λεφτὰ δὲν ἤθελε γιὰ νύφη τὴν ἀδελφὴ σου. Μὰ ὁ Δῆμος τοῦ τῶκοψε ὀρθά-κοφτά: «Ἀγαπᾶω τοῦπε τὴν Χρούσω, ὅπως μ' ἀγαπάει κι' αὐτὴ. Ξέγραφέ με ἂν θέλεις ἀπὸ παιδί σου, μὰ θὰ τὴν κάνω γυναῖκα μου». Ἔτσι τοῦ μίλησε, γι' αὐτὸ κι' ὁ ἐξηνταβελόνης μάζεψε τὰ βρεμμένα τῶ... Ἀϊντε, στὴν ὑγειά τους! (Πίνει).

ΓΙΑΝΝΟΣ—Εὐχαριστῶ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Νὰ ζήσουνε! Καὶ στὰ δικά σου...

ΓΙΑΝΝΟΣ— (Με ντροπή). Εὐχαριστῶ !..

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Καὶ σὲ χρόνια καλύτερα. (Μελαγχολικά).
Αὐτὴ ἡ σκλαβιά κακὸς βραχνᾶς, μὰ τί νὰ γίνῃ! Μωρὸ
κόκκαλα ἔχουν τὰ λουκάνικα κι' ἔχω λιποθυμίσει ἀπὸ
τὴν πείνα! (Τραβάει πρὸς τὸ μέρος του τὸ ταγάρι κι' ἀρχίζει νὰ
τ' ἀδειάζει. Βγάζει πρῶτα ἓνα κομμάτι ψωμί. Τ' ἀφίνει κάτω.
Ψάχνει. Ἀγριεύει] Φτοῦ! [Ἐξακολουθεῖ νὰ ψάχνει νευριασμένος
βγάζοντας διάφορα πράγματα ρούχα κ.τ.λ.] πού τ' ἀφίνει κάτω.
Ἀγριεύει περισσότερο] Α, ρὲ ἄτιμε Ὅσμαν! [Πιὸ πολὺ θυμωμέ-
νος]. Ὅρὲ σκύλε νὰ σὲ πετύχω μονάχο σου!

ΓΙΑΝΝΟΣ— Μὰ τί ἔχεις;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Τὸ τυρὶ μ'! Μοῦ κλέψανε τὸ τυρίμ',
σὰν μὲ ψάξανε στὴν Πηγάδα! [Ἀδειάζει σχεδὸν ὅλο τὸ ταγάρι.
Βγάζει ἓνα κομμάτι μαρμαρίνης πλάκας] Θὰ σοῦ μαθήσω τὸ
μουστάκι καὶ θὰ πάρ' τὰ βουνά!.. [Μὰ βρίσκει στὸ βάθος τὸ
τυρὶ σ' ἓνα μαντήλι. Ἡ ὀργὴ του ἐξατμίζεται μὲ μιάς]. Ὅχι..
Νὰ τὸ [Ἀνοίγει τὸ μαντήλι] Εἶπα κι' ἐγὼ! Ζάλη μουῖρθε...
[Ἀρχίζει νὰ τρώει δαγκώνοντας πότε τὸ ψωμί πού κρατᾷ μὲ τὸ
δεξιὸν χέρι, πότε τὸ τυρὶ πού κρατᾷ μὲ τ' ἀριστερό].

ΓΙΑΝΝΟΣ— [Παίρνοντας τὴν πλάκα] Τὶ μάρμαρο εἶναι
τοῦτο;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Με μπουκωμένο στόμα] Τὸ πῆρα ἀπ' τ'
ἀρχαῖα στὸν κάμπο. Ἡ γυναῖκα μου γιὰ τὸ τζάκι... ν' ἀ-
κουμπᾷ τὸ τσουκάλι μου γύρεψε... [τρώει].

ΓΙΑΝΝΟΣ— [Ποῦ τὸ περιεργάζεται] Ἔχει καὶ γράμμα-
τα. [Συλλαβίζει μὲ δυσκολία] Δῆ...μος... Ὀλυμπιονίκη... Ἀ-
ριστομένη... ἀνατι.., ἀνατίθη..

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Τὶ λένε ὁρὲ Γιάννο; [δαγκώνει τὸ ψωμί]

ΓΙΑΝΝΟΣ— Δὲν καταλαβαίνω... Ὁ παππούλης θὰ μᾶς
ξηγήσῃ... Γράφει μοῦ φαίνεται γιὰ κάποιον Ὀλυμπιονίκη...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— Τὶ ἦτανε αὐτοῦνος;

ΓΙΑΝΝΟΣ—Μᾶς ἔλεγε πὼς στὴν παλιὰ Ἑλλάδα κά-
θε τέσσερα πέντε χρόνια — δὲν θυμᾶμαι καλά — τὰ παλ-
ληκάρια μαζευόντουσαν στὴν Ὀλυμπία καὶ τρέχανε, πη-
δοῦσαν, κἀναν ἄγῶνες [μὰ παῖσις] Τὸν νικητὴ στεφανώ-
νανε μὲ κλαρὶ ἐλῆᾶς... [ὁ Δημήτρης παρασύρεται ἀπὸ τὴν ἀφή-
γησι καὶ παύει νὰ τρώει] Καὶ σὰν γύριζε στὴν πατρίδα του
γέροι, νέοι, γυναῖκες, παιδιὰ τὸν δεχόντουσαν μὴ τιμὲς
καὶ δόξες... [Μένει σὰν νὰ ὀραματίζεται τὴν εἰκόνα]

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—Κι ὅ εἶναι πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότες;

ΓΙΑΝΝΟΣ—Δυὸ χιλιάδες

ΔΗΜΗΤΡΗΣ— [Μὲ ἐκπληξι] Δυὸ χιλιάδες ;!

ΓΙΑΝΝΟΣ — [Σὰν ὄνειροπαρμένος] Τότες — μᾶς ἔλεγεν
ὁ παπούλης—περπατοῦσαν μὲ ψηλὰ τὸ κεφάλι κι ὅ ἦσαν ἀν-
δρειωμένοι . . . [μὲ κάποια ἔμφασι] Τριακόσιοι νοματέοι, Δη-
μήτρη, μιλιούνια βαρβάρους κρατήσανε ἔξω ἀπὸ τὴ Λαμία,
στὶς Θερμοπύλες, σὰν κατέβηκαν νὰ πνίξουν τὴν Ἑλλάδα.
[Ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κελιοῦ του ξεπροβάλλει ὁ Σαμουήλ. Ἀκούγον-
τας τὰ τελευταία λόγια τοῦ Γιάννου στέκεται. Δὲν γίνεται ἀπὸ
τοὺς ἄλλους ἀντιληπτός].

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Σαμουήλ, Γιάννος, Δημήτρης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ—[Ποῦ ἔχει ἀφαιρεθῆ] Α ! ! . . .

ΓΙΑΝΝΟΣ — [Πιάνοντας τὸ χεῖρι τοῦ Δημήτρη] Μακάρι,
νὰ εἶναι σωστά αὐτὰ ποῦ μᾶς εἶπες . . . Μακάρι νὰ ξεσηκω-
θῆ ἡ Ρωμηοσύνη . . .

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Ποῦ ἀρχίζει νὰ ξαναπιάνη τὸν ἑαυτὸν του.
Τί ἔκανε λέει ;!

ΓΙΑΝΝΟΣ — Μακάρι νὰ ἀνάψη τὸ ντουφέκι. Μακάρι . . .

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Διακόπτων] Τρελλάθηκες ὄρε καὶ σὺ ;!
Δὲν εἶναι κεῖνα τὰ χρόνια ἴδια μὲ τὰ σημερινά. Ἡ Τουρ-

κιὰ εἶναι θεριό. Σκλάβους θὰ μᾶς πάρουνε στὴν Ἀνατολή...
[Ἀλλὰ παύει γιατί βλέπει τὸν Σαμουήλ νὰ προχωρεῖ πρὸς τὸ μέ-
ρος του. Ὁ Γιάννος σηκώνεται].

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Στὸν Δημήτρη] Ἐλα μέσα νὰ φᾶς τὰ
λουκάνικα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Φχαριστῶ [σηκώνονται]

ΣΑΜΟΥΗΛ — Εἶναι σαρακοστή μὰ δὲν πειράζει. Ἐσὺ
κουράζεσαι. Περπατᾶς.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ἐμ βέβαια !...

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ἀσθενὴς καὶ ὀδοιπόρος εἶπεν ὁ κύριος
ἁμαρτίαν οὐκ ἔχει. Μάζεψε τὰ πράγματά σου. Βοήθησέ
τὸν Γιάννο... [Ὁ Γιάννος βοηθεῖ τὸν Δημήτρη καὶ βάζουν στὸ
ταγάρι τὰ πράγματα]. Φάε καλὰ καὶ πιὲς τόσο, ὅσο νὰ μὴ ζα-
λισθῆς.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Μῶρῳ κι' ἂν μεθύσω κοιμᾶμαι δὴ
ἀπόψε καὶ τὸ πρωὶ πάω στὴ γυναῖκα [Βάζει νὰ πράγματά του
στὸ ταγάρι].

ΣΑΜΟΥΗΛ — Δὲν θὰ κοιμηθῆ κανένας μας ἀπόψε, Δη-
μήτρη. Ἐχουμε δουλειά, μεγάλη δουλειά.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Ἀφίνει τὰ πράγματά του] Δηλαδή ; Τί
δουλειά ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — Θὰ τὸ μάθης σὰν ἔρθουν καὶ οἱ ἄλλοι
ποὺ φώναξα. Σὺ θὰ ξαναφύγης σὲ λίγο γιὰ τὴ Λαύρα νὰ
δώσεις αὐτὸ τὸ γράμμα πούγραψα... [Βγάζει ἀπὸ τὸ κέσφο
του μιὰ ἐπιστολή].

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Κεραυνόπληκτος] Ἐγώ ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ἐσὺ ποὺ ξαίρεις κάθε μονοπάτι καὶ
κατσικόδρομο. Ἐσὺ ποὺ δύσκολα μπορεῖς νὰ πέσεις τὰ χέ-
ρια τῶν ἀπίστων.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Δὲν πάω πουθενά. Εἶμαι ξεβιδωμέ-
νος. Πονάει ἡ σπλήνα μ' ! Τὸ σκότι μ' !

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Ἦρεμα] Θὰ πᾶς Δημήτηρ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Παίρνοντας ἀπὸ χάμω τὸ ταγάρι του].

Ὅρὸ φεύγ'! Κανένας δὲν μὲ κραταίει! [κάνει νὰ φύγη].

ΓΙΑΝΝΟΣ — Παππούλη θὰ πάω γὼ τὸ γράμμα!

ΣΑΜΟΥΗΛ — Δὲν μπορεῖς ἐσὸν παιδί μου. [Προχωρεῖ ἕνα βῆμα, στέκεται μοροστά στὸν Δημήτηρ καὶ τοῦ φράζει τὸν δρόμο]. Στάσου!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ἄφισέ με!

ΣΑΜΟΥΗΛ — [ἔντονα] Στάσου εἶπα! [τὸν κυτιάζει κατὰματα—Μιά μικρὴ σιγῇ]. Πρόσεξε Δημήτηρ! Αὔριο μεθαύριο κάτι σὰν τὴν Δευτέρα Παρουσία γίνεται καὶ πρέπει νὰ βρεθοῦμε ὅλοι ἔτοιμοι! [Μὲ ἐκκλησιαστικὸ τόνο] Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Ποῦ ἀρχίζει νὰ κλονίζεται, καὶ σιγῇ]:

Τί Δεύτερη Παρουσία ὁρὸ καλόγερε;

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Σὲ ἔξαρσι]. Σάλπιγγες θὰ ἤχησουν...

Ψυχὲς μαρτύρων θὰ κατέβουν ἀπὸ τὸν οὐρανόν... Καὶ μιὰ φωνὴ θὰ ἀκουσθῇ ἀπὸ τὸ Ταίναρο ὡς τὸν Ὀλύμπο: «Ἕλληνες σηκωθῆτε γιὰ τὴν λευτεριά!»

ΓΙΑΝΝΟΣ — [Σιγῇ]. Ἕλληνες σηκωθῆτε!

ΣΑΜΟΥΗΛ — Καὶ ἡ φωνὴ θὰ πῆ ἀκόμα: Τὰ παιδιά πρὸ ἀλλάξανε μὲ βία τὴν πίστι τους, οἱ ἀτιμασμένες γυναῖκες, τὰ σφαγμένα ἀδέρφια σας, τὰ δάκρυα καὶ οἱ σπαργαμοὶ τῶν γονιῶν σας γυρεύουν ἐκδίκησι. [Ὁ Δημήτρης ἀφίνει σιγὰ-σιγὰ τὸ ταγάρι του χάμω καὶ τὸν προσέχει] Ἕλληνες πολεμῆστε γιὰ τὴν λευτεριά σας!...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Ποῦ τὸν κερδίζει ἡ συγκίνησης καὶ σιγῇ] Λευτεριά!

ΣΑΜΟΥΗΛ — ... Ἕλληνες ἀνεβῆτε χαρούμενοι τὸν δρόμο τῆς δοκιμασίας [γυρίζοντας πρὸς τὸ τέμπλο καὶ σταυρο-

κοπούμενος] Χριστέ μου, πάνω στὸ σταυρό σου ἀπολυτρώθηκεν ὁ κόσμος !

ΓΙΑΝΝΟΣ — [Γονατίζοντας καὶ φιλώντας τὸ χέρι του Παππούλη ! Τί θὰ γίνη ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Χαϊδεύοντας τὸ κεφάλι του] Ἡ Ἐπανάστασις, παιδί μου, σηκώνεται αὐριο.

ΓΙΑΝΝΟΣ — [Κλαίγοντας καὶ φιλώντας τὸ χέρι του] Ἡ Ἐπανάστασις !...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Ποὺ τὸν πιάνουν καὶ αὐτὸν τὰ κλάμματα καὶ γονατίζοντας μπροστά του] Ὅρθε καλόγερε ! Τί ἔλεγα ὁ καταραμένος ! Συγώρα με ! [Φιλεῖ τὰ χέρια του κλαίγοντας] Νὰ σκοτωθῶ γιὰ τὴν Πατρίδα [κλαίει μὲ λυγμούς].

ΣΑΜΟΥΗΛ — Μὴν κλαῖς Δημήτρη ! Ἦξερα πὼς εἶσαι τίμιος Ἕλληνας [αἰδ' ὑεὶ μιὰ στιγμή τὰ κεφάλια καὶ τῶν δύο καὶ ἔξακολουθεῖ μὲ κατάνυξι τὴν προσευχή του]. Κύριε Παντοδύναμε, ἔλεησον τὸ γένος [Ἀκούγονται σιγὰ συνθηματικά κτυπήματα στὴν πόρτα] Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ Κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. Κύριος ἐμοὶ βοηθός, κἀγὼ ἐπόψμαι τοὺς ἐχθρούς μου. [Τὰ κτυπήματα ξανακούγονται ἐντονώτερα] Μεγάλωχαρη βοήθησέ μας εἰς τὸν ἀγῶνα μας [σταυροκοποῦνται καὶ οἱ τρεῖς] καὶ χάρησέ μας τὴν λευτεριά. Ἀμήν. Πηγαίνετε ν' ἀνοίξετε. Εἶναι οἱ δικοὶ μας. [Σηκώνεται ὁ Δημήτρης πρῶτα καὶ πάει στὴν πόρτα, Ξεμανταλώνει καὶ ἔξαφανίζεται, γιὰ μιὰ στιγμή ἔξω — Σηκώνεται δεύτερος ὁ Γιάννος].

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ — [Τραχειά, ἀποφασιστικὴ] Περάστε. Ὁ καλόγερος οὔς περιμένει. [Ἐμφανίζονται διαδοχικὰ τρεῖς κοτζαμπάσηδες. Τελευταῖος μπαίνει ὁ Δημήτρης καὶ μανταλώνει τὴν πόρτα].

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Σαμουήλ, Δημήτρης, Γιάννος και οί τρεις Κοτζαμπάσδες.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ

[Είναι ο πατέρας του Δήμου, πού, όπως μάθαμε, πρόκειται να παντρευτεί την Χρούσω, την αδελφή του Γιάννου. Ή εμφάνισις του κακομοίρικη και προδίδει τὸν σωτὸν ραγιά. Μπαίνει φοβισμένα, καχύποπτα και λέει μιὰ καλησπέρα].

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Μπαίνοντας] Καλησπέρα [Βλέποντας τὸν Γιάννο] Γιάννο μ' και σύ ;...

ΓΙΑΝΝΟΣ — Τί κάνεις συμπέθερε ; [Του δίνει τὸ χέρι].

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Καλά εἶμαι. Τὴν αδελφή σου, τὴν Χρούσω, εἶχαμε σπῖτι και με φωνάξανε... [Στὸν Σαμουήλ] Καλησπέρα Σαμουήλ.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Καλησπέρα. [Παίρνει τὸ τραπέζι με τ' ἀγιοκέρια, και τὸ φέρνει πρὸς τὸ κέντρον λέγοντας στὸν Γιάννο] Φέρε μερικὰ σκαμνιά...

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ναί παπούλη [Ἐξαφανίζεται μιὰ στιγμή ἀπὸ τὴν πόρτα πού οδηγεῖ στὸ κελὶ τοῦ Σαμουήλ].

[Ὁ πρῶτος κοτζαμπάσης ρίχνει ὑποπτές ματιές στη μετακίνησι τοῦ τραπέζιου και στὸν Γιάννο πού πάει νὰ φέρει τὰ σκαμνιά. Σκέπτεται ὁμως πὸς βρίσκεται σὲ ἐκκλησία και πρέπει νὰ κάνει τὸν σταυρὸ τοῦ ἀφοῦ τὸν βλέπει μάλιστα ὁ καλόγερος. Προχωρεῖ λοιπόν, στέκεται μπροστά στην Ὁραία Πύλη και κάνει θεατρικὰ δυὸ μετάνοιες και τὸν σταυρὸ του. (Ἡ σκηνὴ πρέπει νάχει ἐλαφρὸ κομικὸ τόνο). Μπαίνουν σχεδὸν μαζί ὁ δεῦτερος κοτζαμπάσης με τὸν τρίτο. Προηγεῖται ὁ Δεύτερος].

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ

[Τύπος ἐπιφυλακτικοῦ. Ἡ εμφάνισις του καλύπτει ἀπὸ τοῦ πρώτου. Ἐχει ὁμως κι' αὐτὸς τὸ ὕφος τοῦ ραγιά. Λέει, μπαίνοντας, μιὰ «Καλησπέρα» χωρὶς νὰ δώσῃ τὸ χέρι του σὲ κανένα. Προχωρεῖ κατ' εὐθείαν στην Ὁραία Πύλη ἀσπάζεται τίς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ και τῆς Παναγίας και στέκεται δίπλα στὸν πρῶτο κόνον.

τάς του νοήματα σά, νά τοῦ λέει : «Τί μᾶς θέλει τοῦτος;» Μιμική ἀπὸ τοὺς δύο τους—ἐλαφρὰ κωμική σκηνή].

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ

[Μπαίνει ἡρεμος ἀποφασιστικός. Εἶναι μνημένος στὴν ἐπανάστασι. Σ' αὐτὸν ἔστειλε τὸ κομπολόγι του ὁ Σαμουήλ. Πηγαίνει στὸν Σαμὴλ καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ τοῦ φιλήσει τὸ χέρι].

ᾠΑνάστασις, Καλόγερε.

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Γραβῶντας τὸ χέρι του] ᾠΑνάστασις ! [Φιλιῶνται στὰ μάγουλα σταυροειδῶς. Ἄ φιλήμ τα τους θοροβοῦν τὸν Α καὶ Β κοτζάμπαση πού βρίσκονται στὸ τέμπλο.—Ἐλαφρὰ κωμική σκηνή].

[Μπαίνει ὁ Γιάννος ἀπὸ τὸ πορτάκι μὲ σκακινιά πού τὰ τοποθετεῖ γύρω στὸ τραπέζι].

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Στὸν Γιάννο] ᾠΑνημέ μου !

ΓΙΑΝΝΟΣ — Θεῖε. [Τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι].

[ᾠΟ Δημήτρης προχωρεῖ πρὸς τὸ κέντρον].

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Πρὸς τοὺς Κοτζάμπασέους πού εἶναι κοντὰ στὸ τέμπλο]. Πλησιᾶστε, ἀδελφοί. Καὶ καθῆστε [Πρὸς Δημήτρην] Κάθησε καὶ σὺ Δημήτρη. ᾠΕβαλες τὴν ἀμπάρα ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — ᾠΕγνοια σου ! [παίρνει ἀπὸ κάπου ἓνα καλάθι, τ' ἀναποδογορίζει καὶ κάθεται κοντὰ στὸ τραπέζι].

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Πλησιάζοντας τρομοκρατημένος καὶ κυττάζοντας τὸν δεύτερο πού τὸν ἀκολουθεῖ] Τί νὰ καθήσουμε; Νὰ μᾶς πῆς γλήγορα ὅ,τι ἔχεις νὰ μᾶς πῆς... [κυττάζει τὸν Βο] νὰ μαζευτοῦμε σίτια μας.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Σωστά...

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — ... Μπορεῖ νὰ μᾶς εἶδε κανένας ἄπιστος ποῦρθαμε.

ΣΑΜΟΥΗΛ — [ᾠἩρεμα] Κι' ἂν σᾶς εἶδε ; Προύχοντοι εἴσαστε, ᾠΕπιτρόποι στὴν ἐκκλησιά, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ με-

θαύριο. Ἐὰν σᾶς ρωτήσουν θὰ πῆτε πὸς ἤλθατε νὰ συνεννοηθοῦμε γιὰ τὴν λειτουργία τῆς Παναγιάς.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Κουνώντας τὸ κεφάλι του.] Τέτοια ὥρα γιὰ τὴν λειτουργία! Τέλος πάντων... [κτυπάζει τὸν Ἀο Κοτζάμπαση. Τοῦ κάνει νόημα νὰ καθήσουν].

Κάθονται ὅλοι γύρω στὸ τραπέζι—Στὴν ἄκρη, σὺν ἐπὶ κεφαλῆς ὁ ὁ καλόγερος Σαμουήλ.

[Μιά μικρὴ σιγή].

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Πρὸς τὸν Ἀο καὶ Βο Κοτζάμπαση]. Σᾶς μίλησε ὁ Ἄναγνώστης [δείχνει τὸν Γο Κοτζάμπαση] γιὰτὶ σᾶς κάλεσα;

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Μὲ ὕφος διαμαρτυρίας] Ὁχι. Δὲ μᾶς εἶπε τίποτα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Πρὸς Σαμουήλ] Μᾶς εἶπε πὸς μᾶς θέλεις ἀμέσως, ἀλλὰ γιὰτὶ δὲν ξέρουμε.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Λέξι δὲν μᾶς εἶπε!

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Ἠρεμα]. Δὲν πειράζει. Θὰ σᾶς τὸ πῶ ἐγώ. [Πρὸς Γιάννον] Γιάννο παιδί μου. Πᾶρε τὸ δεφτέρι σου θὰ γράφης ὅ,τι σοῦ λέω.

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ναί, παππούλη. [Παίρνει μὲ προθυμία ἀπὸ κάτω μιὰ πλάκα καὶ κάθεται μὲ σεβασμὸ ὄρθιος δίπλα του].

[Μικρὴ σιγή].

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Ἠρμα καὶ μὲ μεγάλη ἐπισημότητα] Ἦλθεν ἡ ὥρα, ἀδελφοί, νὰ δώσει ὁ καθ' ἕνας μᾶς ὅτι μπορεῖ γιὰ τὴν πατρίδα. [Οἱ Ἀοὶ καὶ Βοὶ Κοτζαμπάσῃδες ἀλληλοκτυπάζονται] Ὅσοι μποροῦν νὰ πολεμήσουν θὰ δώσουν τὸ αἷμα τους καὶ τὴν ζωὴ τους. Καὶ ὅσοι εἶναι εὐποροὶ καὶ δὲν μποροῦν νὰ κρατήσουν ἄρματα, τὸ βιό τους. [Ὁ Ἀοὶ κοτζάμπασῃς εἶναι ἕτοιμος νὰ διαμαρτηρηθῇ, κτυπάζει τὸν Βο. Ἐκεῖνος τοῦ κάνει νόημα νὰ περιμένῃ. Ὁ Σαμουήλ μὲ ὕφος σχεδὸν προσταγῆς:]

Πρῶτα ἔχουμε ἀνάγκη, ἀπὸ μερικά ζᾶ γιὰ νὰ μεταφέρουμε...

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Διακόπτων] Αὐτὰ ἀναλαμβάνω ἐγώ, Σαμουήλ. Πόσα θέλεις νὰ μοῦ πεῖς καὶ πότε!

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ἐξη, ἑπτὰ, καὶ ἀμέσως. Θὰ ξεκινήσουνε πρὶν φέξει ἀπὸ ἴδῳ.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Σύμφωνος. Θὰ τάχεις.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Φχαριστῶ [Κυ τάζοντας τὸν Αο καὶ Βο κοτζάμπαση]. Ἄπὸ σᾶς ἀδελφοὶ θέλω ψωμιά, ροῦχα καὶ γρόσια.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Ποῦ πετιέται ἀπὸ τὸ σκαμνὶ του] Γρόσια;!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ποῦ νὰ βροῦμε τὰ γρόσια; Δῶσε-δῶσε δὲν μᾶς μείνανε...

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Διακόπτων] Εἶπα ψωμιά, ροῦχα καὶ γρόσια. Τῷ ἀσκέρι τοῦ καπετάν-Τσακίρη...

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Διακόπτων, ὀρθιος, ἐπαναστατημένος] Στὸν Καπετάν Τσακίρη θὰ τὰ στείλῃς; Τρελλάθηκες Καλόγερε; Γιὰ νὰ μᾶς πάρει τὸ κεφάλι ὁ Ἅγᾶς! Δὲν δίνω τίποτα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Οὔτε ἴγώ!

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Ἐντονα] Θὰ δώσετε!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ἄπὸ τότε ποῦ βγήκε ὁ Τσακίρης στὰ βουνά μας χάσαμε τὴν ἐμπιστοσύνη στὸς Ὀθωμανούς.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ἄμ' δὲν καίμε, τὰ σπίτια μας!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Δὲν ἀνακατεύομαι!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Οὔτε ἴγώ! [Θόρυβος ἀπὸ τοὺς δυό].

ΣΑΜΟΥΗΛ — [Κτυπώντας τὸ χέρι του στὸ τραπέζι]. Μὴ φωνάζετε. [Αὐτοὶ σωπαίνουν] Δὲν χωράει ἐδῶ συζήτησις! Θὰ δώσετε ὅπως καὶ ἂν ἔχει! "Ὅ,τι σᾶς ζητάω πρέπει νὰ φύγουν τούτη τὴ νύχτα μὲ τ' ἄρματα καὶ τὰ μαροῦτια, πούχω κρούει στὴν ἐκκλησιά... [Αἰσθησις σὲ ὄλους].

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Πιετιέται ὀρθίος καὶ τρομαγμένος]. "Ἄρματα στὴν ἐκκλησιά!...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — [Ἐυχαριστημένος, καμαρώνοντας τὸν Σαμουήλ] "Αἱ ὀρέ, σατανᾶ, Καλόγερε!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — [Σὰν τελλὸς στὸν Σαμουήλ]. Μαροῦτια κι' ἄρματα ἔχεις κρούει γιὰ νὰ σφάξουν ὅλο τὸ χωριὸ σὰν τὰ βροῦνε;! [Γυρίζοντας στὸν Βο Κοτζάμπαση] Χαθήκαμεν!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — ["Ὁρθίος] Εἶναι τρέλλα! Δὲν συμφωνῶ. Φεύγω! (Πετάει τὸ σκαμνὶ του).

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Στὸν Βο) Πᾶμε "Ὁρέστη μ'! Χαθήκαμεν!

(Τραβοῦν πρὸς τὴν ἔξοδο. Ὁ Σαμουήλ μὲ τὸν Γο Κοτζάμπαση καὶ τὸ Δημήτηρ σηκώνονται. Ὁ Γιάννος τᾶρει χαμένα. — Ἀναστάτωσις).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Στοὺς δύο Κοτζάμπασηδες) Σταθῆτε!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ -- "Ὁρέ δὲν ἀνακατεῦόμαστε!

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Μὲ νεῦρα στὸν Δημήτηρ) Σταμάτα τους!
(Ὁ Δημήτηρ τρέχει καὶ μπαίνει μπροστὰ στὴν πόρτα. Ἐκεῖνοι ἐπιχειροῦν νὰ τὸν παραμερίσουν. Ἄλλ' ὁ Δημήτηρ πιάνει τὸν καθένα ἀπὸ τὸν ὄμο μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια, τοὺς κουνάει σὰν φύλλα καὶ τοὺς ἀποθεῖ λέγοντάς τους:)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Σταθῆτε ὀρέ! Ζαγάρια! (Ἐκεῖνοι μόλις κατορθώνουν νὰ σταθοῦν ὀρθιοί. — Ἐλαφρὰ κομικὴ σκηνή).

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Μὲ ἀξιοπρέπεια στοὺς

δυό ἄλλους) Ντροπή, Χριστιανοί ! Τὸ γένος ἀπὸ μᾶς, τοὺς νοικοκυραίους, περιμένει τὸ παράδειγμα.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΑΣΗΣ — (Τρέμον·α·) Ποιὸ παράδειγμα, Ἐναγνώστη μ' ! Νὰ μᾶς κόψουν στὰ καλά καθούμενα τὸ κεφάλι; !! Ἐχω γάμο σ' ἓνα μῆνα. Παντρεύω τὸν Δῆμο μου ! (Πρὸς Γιάννον) Μίλα καὶ σὺ συμπέθερε !

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Μὲ συστολὴ καὶ χαμένα) Μὰ πρέπει...

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Μίλα, παιδί μου ! Τὴν ἀδελφή σου, τὴν Χρούσω, παίρνει γυναῖκα ! (Πρὸς ὄλους) Ρίχνοντας λάδι στὴ φωτιά καλὸ περιμένετε ; Μὲ τὸ μέλι πιάνονται οἱ μυῖγες ὄχι μὲ τὸ ξύδι.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ἐχει δίκηο !

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Τοὺς Ὀθωμανοὺς μὲ μπαζίσια, μὲ ντεμενάδες δὲν τοὺς ἔχουμε τοῦ χειριοῦ μας ! Ἐνα χαράτσι πληρώνουμε. Κι' ὕστερα ; Δὲν τοὺς κλέβουμε κάθε μέρα; Γιατί νὰ σηκώσουμε κεφάλι; (Στὸν Βο Κοτζάμπαση) Μίλα καὶ σὺ Ὀρέστη μ' !

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Κι' ἐγὼ μολογῶ...

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Σφάζουνε τοὺς χριστιανούς ! Ἄμ βέβαια ! Σὰν παίρνουνε ὅπως ὁ Τσακίρης τὰ βουνά ; ! Καὶ σένα ἀναθεματισμένε καλόγερε πρόπει νὰ σὲ σφάζουνε. Οἱ ἐκκλησιᾶς ἔχουν ἀγιοκέρια καὶ λιβάνι. Τί γυρεύουν τὰ μπαρούτια; ! (Ἄλλ' ἀκούγονται πυροβολισμοί, μπάμ, μπάμ ! Τρομάζει) Παναγιά μ' !

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Τί εἶναι ;

Αἰσθησις — μιὰ μικρὴ σιγή).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — (Τραβῶντας τὴν ἀμπάρα) Νὰ πάω νὰ δῶ.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ὅχι... κλεισε (Ὁ Δημήτρης ξανακλείνει τὴν ἀμπάρα.)

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ἐγὼ νὰ πάω παπούλη.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Οὔτε σὺ.

(Ἀφουγκράζονται — Ἦσυχία).

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Ποῦ καθησυχάζει τὸν Σαμουήλ) Θᾶχον μεθύσει αὐτοὶ καὶ πυροβολοῦνε.

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Πρὸς τρίτον Κοτζάμπασην) Ναί. (Πρὸς τοὺς δύο Κοτζαμπάσηδες) Δοιπόν, γιὰ νὰ τελειώνουμε: πόσα γρόσια μπορεῖτε νὰ μάσετε καὶ πόσα ψωμιά;

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Οὔτε γώ...

ΣΑΜΟΥΗΛ — Τότε θὰ τὰ πάρω μ' ἄλλο τρόπο. (Στὸν πρῶτο Κοτζάμπαση) Δώσε μου τὸ δαχτυλίδι σου (Στὸν Δημήτρη) Δημήτρη πᾶρε τὸ δαχτυλίδι τοῦ Ὁρέστη (Ὁ Δημήτρη: πλησιάζει τὸν ἄλλον τοῦ πιάνει τὸ χέρι καὶ τοῦ τραβάει ἀδέρξια τὸ δαχτυλίδι).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Πονῶντας) Πονάω.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ποῦ τρομοκρατεῖται! Ὁρὲ καλόγερε!

ΣΑΜΟΥΗΛ — Δώσε μου, σοῦπα τὸ δαχτυλίδι σου.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Βγάζοντας τὸ δαχτυλίδι του καὶ κλαίγοντας σχεδὸν λέγει στὸ δεύτερο Κοτζάμπαση) Συμφορὰ μας καὶ λαχτάρα μας, Ὁρέστη μ'!

(Ὁ καλόγερος τοῦ τὸ παίρνει μὲν τὸ βγάζει)

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Στὸν τρίτο Κοτζάμπαση) Ἐσὺ μᾶς παίρνεις στὸ λαιμό σου! Ἐπρεπε νὰ μᾶς πεῖς προτοῦ ρηθοῦμε...

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Μὲ ἀξιοπρέπεια στοὺς δύο ἄλλους) Κλαίει ἡ ψυχὴ μου γιὰ τὴν δειλία σας, ἀδελφοί. Τὸ γένος ξεσηκώνεται σύσσωμο καὶ σεῖς...

ΣΑΜΟΥΗΛ (Πρὸς τὸν Δημήτρη, δίδοντάς του καὶ τ' ἄλλο δαχτυλίδι) Πάρτα Δημήτρη, καὶ πήγαινε σπίτια τους. Θὰ πῆς πὼς σὲ στείλανε αὐτοί. Κύτταξε νὰ μαζέψεις ὅσο μπορεῖς περισσότερα ψωμιά καὶ γρόσια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ἐννοια σου!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ -- (Στὸν πρῶτο Κοτζάμπαση) Χαθήκαμαν Μανώλη μ'!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ (Μονολογῶντας) Ναί, Ὁρδέστη μ'! Χαθήκαμεν!...

(Μένουν κι' αἱ δυὸ κοντὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον. Παρουσιάζουν ἄθλιο θέαμα).

ΣΑΜΟΥΗΛ — Στεῖλτα δῶ μὲ τὰ παιδιὰ μου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ἐννοια σου, καλόγερε!

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Στὸν Γο Κοτζάμπαση) Σὺ, Ὁραγνώστη μου, τὰ ζᾶ καὶ ὅ,τι ἄλλο μπορέσεις.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Μὴν ἀνησυχεῖς...

(Ἔχουν φθάσει καὶ οἱ τρεῖς κοντὰ στὴν πόρτα. Ὁ Δημήτρης τὴν μισουνοίγει).

ΣΑΜΟΥΗΛ — Πηγαίνετε! Καὶ σύντομα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ὁ Αφοῦ μπῆκα στὸ χορὸ μὴ σκᾶς! Εἶμαι ἄλεποῦ ἐγώ! (Βγαίνει ὁ Γος Κοτζάμπασης. Οἱ δυὸ ἄλλοι κάνουν νὰ φύγουν μαζὺ του) Πίσω ὄρέ! (Ὁ Αὐος καὶ ὁ Βος κοτζάμπασης ὀπισθοχωροῦν τρομαγμένοι) Θὰ σᾶς δέσω πισθάγκωνα (Κάνει ἕνο βῆμα πρὸς τὰ ἔμπρός).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Σταματῶντας τον) Ὁχι. Πήγαυε στὴ δουλειά σου! Δὲν μποροῦν νὰ φύγουν ἀπ' ἐδῶ ἕως ὅτου γυρίσετε. Ζαίρω κι' ἄλλιῶς νὰ τοὺς κρατήσω (ἀντίγειλιγο τὰ ράσσα του καὶ φαίνεται μιὰ κουμπούρα).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — (εὐχαριστημένος) Ὁ ὄρε Διαολε-Καλόγερε! (Ἐξαφανίζεται).

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Στὸν Βο) Χαθήκαμαν, Ὁρδέστη μ'! Δόκανο μᾶς εἶχε στήσει μὲ τὸν Ὁραγνώστη.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ναί Μανώλη μ'!
(Κάθονται κακομοιριασμένα χάμω καὶ οἱ δυὸ. Ὁ Σαμοῦηλ μανταλώνει τὴν πόρτα— Ὑστερα ψύχραιμα, κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του λέει στὸν Γιάννο)

ΣΑΜΟΥΗΛ — Γιάννο παιδί μου. Ἔχω νὰ γράψω δυὸ γράμματα. Φέρε μου χαρτί καὶ μελάνι.

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ἀμέσως, παπούλη. (Ὁ Γιάννος ἐξαφανίζεται μιὰ στιγμή στὸ δωμάτιο καὶ ξαναπαίει μὲ χαρτιά).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Πρὸς τοὺς κοτζαμπάσηδες καθήμενος στὸ τ ἀπέξι καὶ βγάζοντας τὴν ἐπιστολή πού τοῦ ἔδωσε ὁ Δημήτριος). Κοτζαμπασαῖοι. Ὁ Σατανᾶς καὶ τὸ χοῦμα σᾶς οἴξανε— ὅμοια σκουλήκια—σὲ λάσπη, καὶ δὲν μπορεῖτε νὰ δῆτε τὸν ἥλιο τῆς λευτεριάς πὺ ροδίζει. Τὸν βλέπω νὰ φεγγοβολάει σὲ λίγο πάνω στὸν οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδας (δείχνοντάς του τὸ γράμμα). Τούτη ἡ γραφή—πὺ πῆρα πρωτότερα καὶ μὲ ἔκαμε νὰ σᾶς συνάξω—μου λέει πὺς ὁ Μωρηᾶς σὲ δυὸ μέρες θὰ καίγεται. (Αὐτοὶ κουνοῦν χλευαστικὰ τὰ κεφάλια τους) Οἱ λόγγοι θ' ἀντηλαλοῦν ἀπὸ τὰ καρνοφίλια τῶν ραγιαδων κι' οἱ ρεματιῆς θ'ἀναι στρωμένες ἀπὸ κορμιὰ Ἀγαρηνῶν. Ἡ ἐπανάστασις σηκώνεται.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Μιὰ κουβέντα!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Θὰ πετύχη;

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Μὲ πίστη) Τὸ πιστεύω πὺς θὰ πετύχη! Πρέπει νὰ τὸ πιστεύει κάθε Ἑλληνας. Ἄν δὲν πετύχει τὸ κεφαλάκι σου θὰ στὸ πάρῃ ὁ Ἅγᾶς πὺς προσκυνᾶς καὶ τοῦ δίνες μπαξίσι γιὰ νὰ τᾶχεις καλὰ μαζύ του.

(Ἀκούγονται ἀπ' ἔξω θρηνοὶ τῆς Χρούσως).

Ἡ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΡΟΥΣΩΣ — Ἄλλοί! Ἡ ἄμοιρη!

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Βουτώντας τὴν πένα (φτερό) στὸ καλάμαρι πὺ τοῦφερε ὁ Γιάννος καὶ ἐτοιμαζόμενος νὰ γράψῃ) Κοτζαμπασαῖοι! Τὰ παίζουμε ὅλα τώρα γιὰ τὴ λευτεριά μας! Καὶ νοιωστε το καλά. Ὅσο βιὸς καὶ ἂν ἀποκτήσεις, δίχως λευτεριά, σάλιαγκας θᾶσαι πὺς θὰ σὲ πατᾶ ὁ Τοῦρκος... (ἀλλὰ σταματᾶ ἵγια ἵ ἀκούγονται ἐντονώτεροι οἱ θρηνοὶ τῆς Χρούσως καὶ χτυπήματα στὴν πόρτα.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΡΟΥΣΩΣ — Ἄνοιχτε!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ποιδς κλαίει;

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΡΟΥΣΩΣ — Γιάννο! ἀδελφέ μου!

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ἡ Χρούσω!

ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ — (*Ὁρθιο:). Ἡ ἀδελφή σου!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Στὸ πρῶτο). Ἡ
νύφη σου!

(Οἱ Κοτζαμπασαῖοι σηκώνονται ὄρθιοι— Ὁ Γιάννος μὲ τὸν Σαμουήλ τρέχουν στὴν πόρτα. — Τὴν ξεμανταλώνει ὁ Γιάννος καὶ μπαίνει στὴ σκηνὴ ἡ Χρούσω μὲ λυμένα μαλλιά, ξυπόλυτη, μὲ φουστάνι μισοξεσχισμένο, τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια γρῆντισμένα. Ὁλοφύρεται γιατί σκοτώσανε τὸν Δῆμο, τὸν ἀρραβωνιαστικό της).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Σαμουήλ, Γιάννος, Οἱ δύο Κοτζαμπάσηδες καὶ ἡ Χρούσω.

ΧΡΟΥΣΩ — (Μπαίνοντας πρὸς τὸν ἀδελφό της καὶ τὸν Ἀ' Κοτζάμπαση πὺ βρίσκειται κοντά της). Γιάννο! Πατέρα! Πάει ὁ Δῆμος μας!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Τὸ παιδί μ' ὄρε
Χρούσω ;!

ΧΡΟΥΣΩ — Τὸν σκοτώσανε τὰ σκυλιά! (Κλάμματα ἀπογνώσεως). Α!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — *Ὡ συμφορά μου!
(Τραβῆει τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς του καὶ κάνει νὰ φύγει).

ΧΡΟΥΣΩ — (Ξεφωνῶντας καὶ μπαίνοντας μπροστά του).
*Ὁχι! Στάσου! (Κρεμιέται στὸ λαιμὸ τοῦ Γιάννου πὺ θέλει κ' αὐτὸς νὰ φύγει). Μὴ φύγεις, ἀδελφούλη μου! Θὰ χάσω καὶ σένα!

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Παρεμβαίνοντας). Σταθῆτε! (ἀποχωρίζοντας τὸν Γιάννο ἀπὸ τὴ Χρούσω). Γιάννο, παιδί μου!

Χαραυγή

ΓΙΑΝΝΟΣ — (*Εξαλλος). Παππούλη !

ΣΑΜΟΥΗΛ — Περιμένετε ! νὰ μάθωμε τί γίνεται !

(Υποβοηθώντας τὴν Χρούσω νὰ καθήσει). Κάθησε !

ΧΡΟΥΣΩ — (Κλαίοντας). ὦ!..

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ὑπομονή, κόρη μου!.. (Τῆς χαϊδεύει τὰ μαλλιά).

ΓΙΑΝΝΟΣ — (*Εξαλλος). Ἄρματα παππούλη ! Αἷμα στὸ αἷμα !.. (Κάνει νὰ πάει πρὸς τὸ τέμπλο πού βρισκονται τ' ἄρματα).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Συγκρατώντας τον). Ὅχι, παιδί μου !.. Τ' ἄρματα πρέπει νὰ πᾶνε στὸν Τσακίρη κι' ἄς σφαγοῦμε μεῖς !.. Δὲν ὠφελεῖ ἂν ἐκδικηθοῦμε τὸν θάνατο τοῦ Δήμου... Ὁ τελικὸς σκοπός... (Ὁ Γιάννος καθησυχάζει). Πρὸς Χρούσω) Λέγε κόρη μου ! Γιατί σκοτώσανε τὸν ἀραβωνιαστικό σου ;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Θὰ μᾶς ξεπαστρέψουν ὅλους, καλόγερε, μ' αὐτὰ πού κάνετε!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Τὸ παιδί μου! (Κλαίει σιγῆ).

(Μιά μικρὴ σιγῆ. Ὅλοι ἔχουν περιστοιχίσει τὴν Χρούσω).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Πρὸς Χρούσω). Πές μας, κορίτσι μου...

(Ἡ Χρούσω ἐπιβάλλεται κάπως στὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ διηγῆται).

ΧΡΟΥΣΩ — Εἴμανε στὸ σπίτι τοῦ πατέρα...

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Συγκατανεύων). Ναί...

ΧΡΟΥΣΩ — (Πρὸς καλόγερον) ...σὰν ἦλθε ὁ Ἐναγνώστης καὶ τὸν πῆρε. (Μιά παύσις). Σὲ λίγο μπαίνει ἡ ψυχοκόρη τῆς θειᾶς Βάσως.

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ἡ Μαλάμω ;

ΧΡΟΥΣΩ — Ναί, καὶ μᾶς λέει πὸς ἡ θειὰ ἀρρώστησε. Πῆρα τὸν Δῆμο, καὶ φύγαμε οἱ τρεῖς—ἐγώ, ὁ Δῆ-

μος καὶ ἡ Μαλάμω—γιὰ νὰ τὴν δοῦμε. Περιῶντας τὸ ντουρσέκι τῆς ἀγροῦς νὰ ὁ Γιουσοῦφ μὲ τὸν Χασὰν τύφλα στὸ μεθῦσι. Κατεβάσαμε τὰ κεφάλια μας καὶ προχωρήσαμε. Δὲν εἶχαμε κάνει λίγα βήματα, ὅταν τοὺς ἀκούω νὰ τρέχουν πίσω μας... κι' ἀμέσως βλέπω τὸν Γιουσοῦφ ν' ἀρπάζει τὴν Μαλάμω, νὰ τὴν σφίγγει στὴν ἀγκαλιά του, νὰ τὴν φιλάει... Κι' αὐτὴ ἡ ἔρημη ξεφωνοῦσε (λυγμοί).

ΓΙΑΝΝΟΣ — Τὰ σκυλιά ! . . .

ΧΡΟΥΣΩ — Τάχασα!. Φύγε σὺ μοῦ λέει ὁ Δῆμος, κι' ἀρχίζει νὰ τὸν παρακαλάει. «Ἀφέντη μ' — τοῦ εἶπε — ἄσε τὴν ἄμοιρη!. Φτωχοῦλα εἶναι, συφοριασμένη». Μὰ τότε...
 ὦ τότε ! (Λυγμοί).

ΣΑΜΟΥΗΛ — Τότε ;

ΧΡΟΥΣΩ — Τότε πέφτουν κουμπουριές καὶ βλέπω τὸν Δῆμο νὰ σωριάζεται λέγοντας : «Μὲ φάγανε»

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Παιδί μ' !

ΓΙΑΝΝΟΣ — Λύκοι !

ΧΡΟΥΣΩ — Τρέχω κοντά του. Μὰ νὰ κι' οἱ ἄλλοι ἄπιστοι ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τσακάλια λυσσασμένα . . . Μὲ μαλλιοτραβοῦν καὶ παλεύω . . . Τοὺς δαγκάνω . . . Τοὺς τσαγκρουνάω . . . Ἐφεύγω. Ἡ Παναγιά μὲ βοήθησε κι' ἦρθα ἐδῶ... (Πνίγεται στὸ κλάμμα).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Μὲ μεγάλη συμπόνια) Κόρη μου !

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Πρέπει νὰ βροῦμε τὸν Ἄγῶ νὰ πέσουμε στὰ πόδια του. Ἄν δὲν τοὺς σταματήση θ' ἀρπάζουν ὅλες τὶς γυναῖκες μας. (Πρὸς τὸν Ἀο Κοτζάμπαση). Ἔλα.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Ἐγὼ δὲν μπορῶ.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Στὸν Ἀο) Πνίξ' τὸν πόνο σου. Καὶ γιὰ τὸ παιδί σου πρέπει. Μπορεῖ ν'ἄναι

μονάχα λαβωμένος. Νά τὸ γλυτώσεις . . . (Ἄλλ' ἀκούγονται βίαια κτυπήματα στὴν πόρτα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Δημήτρη).

Ἡ ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ — Ἐγὼ εἶμαι. Ὁ Δημήτρης.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ὁ Δημήτρης ! (ἀνοίγει τὴν πόρτα, μπαίνει ὁ Δημήτρης).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ Δημήτρης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — (Μπαίνοντας) Καλόγερε ! Τί κακοτυχιά ἦταν τούτη ! (Πρὸς τὸν Αο Κοτζάμπαση μὲ συμπόνια) Ζωὴ σ' ἐλόγου σου !.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Πέθανε ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Τὸ βόλι βρῆκε τὴ καρδιά.

ΧΡΟΥΣΩ — Ἄ ! (Λυγμοί).

ΓΙΑΝΝΟΣ — Δῆμῶ.. (κλαίει)

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Κλαίοντας) Ἄγόρι μου μονάκριβο ! (Ὁ Βος Κοτζάμπασης τὸν παραμυθεῖ)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — (Συγκινημένος) Θεὸς σχωρὲς τον ! Αὐτὸς πῆγε στὸν παράδεισο ! Ἐμεῖς νὰ δοῦμε τί θὰ κάνωμε ! (ἐπιβαλλόμενος στὸν ἑαυτό του). Οἱ ἄπιστοι πῆραν τὰ ὄπλα ἀπὸ φόβο μὴ τοὺς κτυπήσωμε γιὰ τὸ σκοτωμό. Τὸν νεκρὸν εἶπαν νὰ τὸν πᾶνε στὴν ἐκκλησιά κι' ὄχι σπίτι σου. Δέκα πέντε πιάσαν τὸ γεφῦρι. Τελάλης βρῆκε ὅποιος ἀποκοτίσει νὰ περάσει τὴν πόρτα του νὰ τὸν ξαπλώσουν μὲ μιὰ μπάλα. Κανένας δὲν μπορεῖ πιά νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ χωριὸ οὔτε Χριστιανὸς νὰ περάσῃ τὸ γεφῦρι. Μονάχα πίσω ἀπ' ἐδῶ (δείχνει πρὸς τὰ πίσω τῆς ἐκκλησιάς) κατεβαίνοντας τὸν κρεμνὸ μποροῦμε νὰ φύγουμε.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Naί . . .

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Μὰ πρέπει νὰ περάσωμε τὸ ρέμμα κι' ἀπὸ τὸν πόρο γιατί εἶναι πλημμυρισμένο. Πῶς θὰ πᾶμε τὰ ὄπλα στὰ παλληκάρια τοῦ Τσακίρη ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ξεύρεις τὸν πόρο ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Τὸν ξεύρω, καλόγερε. Κεῖ κοντὰ στὶς ἀγριοεληές.

ΓΙΑΝΝΟΣ — Στοῦ Νταραντάνη τ' ἀμπέλια ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ναῖσκε !

ΣΑΜΟΥΗΛ — Θὰ τὰ ζαλωθοῦμε Δημήτρη ἐμεῖς (αἰσθησις) Θὰ τοὺς πᾶμε ὅσα μποροῦμε, καὶ θὰ μείνωμε μαζί τους.

ΓΙΑΝΝΟΣ — Παππούλη !

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ναὶ Γιάννο μ' ! Αὔριο τέτοια ὥρα, ἂν θέλει ὁ Θεός, μὲ τὰ παλληκάρια τοῦ Τσακίρη ἐμεῖς θὰ κυβερναῖμε ἄδῳ. Καὶ σὰν ξημερώσει, ἀνταμώνοντας μὲ τοὺς Καρπενιώτες καὶ τοὺς Ροῖτες, θὰ λειτουργηθοῦμε στὴ Λαύρα.

ΧΡΟΥΣΩ — Κι' ἐγὼ μαζί σας παππούλη.

ΣΑΜΟΥΗΛ — Καὶ σὺ Χρούσω.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — (Μὲ δακρυσμένα μάτια) Ποῦ ἔχεις τ' ἄρματα ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Προχωρεῖ στὸ τέμπλο, σηκώνει τὸ παραπέτασμα τῆς ὥραιας Πύλης καὶ δείχνει τὴν Ἁγία Τράπεζα). Ἐδῶ πίσω ἀπ' τὴν Ἁγία Πύλη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ἐμπρός ! Ἄιντε Γιάννο μ' ! (Πρὸς τοὺς Κοτζαμπάσηδες) Ἄιντε Κοτζαμπασαῖοι. Ἐνα κασιᾶ.

ΓΙΑΝΝΟΣ — Νὰ σοῦ φέρω Δημήτρη (ἐξαφανίζεται μιά στιγμή στὴν πορτοῦλα τοῦ Σαμουήλ).

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ἄς γίνουν ἄτσάλι οἱ ψυχές μας ! (Πρὸς τοὺς Κοτζαμπασαῖους). Ἡ βία καὶ ἡ ἀνθαιρεσία μὲ ὑ-

ποταγή και παρακάλα δὲν σταματοῦνε. Μονάχα σὰν μᾶς νοιώσει ὁ τύραννος δυνατούς, ἀποφασισμένους . . . (Ἄλλὰ σταματάει ἀπτόμα καὶ ἀφογράφεται γιατί ἀκούγονται κλάμματα καὶ μοιρολόγια γυναικῶν. Φέρουν τὸ λείψανο). Τί νᾶναι ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Τὸ λείψανο φέρουν.

ΧΡΟΥΣΩ — Ἄ ! (ἀρχίζει νὰ κλαίει μὲ συγκρατημένο κλάμμα).

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Κλαίει κι' αὐτός) Τὸ παιδί μ' !

(Ὁ Γιάννος βγαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα μὲ τὸν κασμᾶ — Κερώνει — Τὸν ἀφίνει κάτω καὶ πηγαίνει κοντὰ στὴν ἀδελφή του).

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Συγκινημένος ἀγκαλιάζοντας τὴν ἀδελφή του) Κουράγιο ἀδελφή. (Προχωροῦν ὅλοι πρὸς τ'ἀριστερά).

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΓΡΗΑΣ ΦΩΤΩΣ — (Μάννας τοῦ Δήμου, Μοιρολόγι) Κλάψε με, μάννα μ', κλάψε με τὴν νύχτα μὲ φεγγάρι . . .

(Καὶ μὲ τὰ μοιρολόγια τῆς μάννας τοῦ Δήμου ἀνοίγει ἡ πόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ μπαίνουν πρῶτα ἕνας Ὀθωμανὸς στρατιώτης μὲ πιστόλες καὶ χατζᾶρες στὸ σελάχι του, ὕστερα 4 νέοι [ἀπὸ τὰ παιδιά τοῦ καλόγερου] κρατῶντας ξυλοκρέβατο μὲ τὸ πτώμα τοῦ Δήμου. Τὸ πτώμα εἶναι σκεπασμένο μὲ σεντόνι ἢ μὲ κάπα. Ἀκολουθεῖ ἡ γρηὰ μάννα του 65 χρονῶν μὲ λυμένα τὰ μαλλιά καὶ ἔπονται κορίτσια καὶ παιδιά συγγενεῖς τοῦ σκοτωμένου καὶ τῆς Χρούσως).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Οἱ προηγούμενοι. Τὰ κορίτσια καὶ τ' ἀγόρια,
Γρηὰ Φώτω καὶ ὁ ὀθωμανὸς στρατιώτης.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ — (Μπαίνοντας πρῶτος, ἄγριος, ἀπειλητικὸς μὲ τὸ δεξί του χέρι στὰ κουμπούρια του καὶ στοὺς κοτζαμπασαίους) Ἐδῶ εἴσαστε ὀρέ, καὶ σᾶς γυρεύει ὁ Ἅγῆς ; ! (Στέκεται πρὸς τὰ στασιδία καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ποὺ φέρουν τὸν νεκρό).

Χωρίς φωνές κι ἀντάρα ἂν θέλετε νὰ τὸν ξενυκτήσετε. Ἐλλοιῶς θὰ σᾶς διώξω καὶ θὰ κλειδώσω τὴν ἐκκλησιά! (Ἄλλ' ἢ γρηᾶ Φώτω ξεφωνάει).

ΓΡΗΑ-ΦΩΤΩ — Ἄγορι μου!... (Καὶ βλέποντας τὸν ἄντρα της) Πάει ὁ γιόγκας μας!

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΑΣΗΣ — (Μὲ συγκρατημένο κλάμμα) Γυναῖκα!

(Ἐν τῷ μεταξύ οἱ 4 νέοι ἀφίνουν τὸ ξυλοκρέβατο στὸ δάπεδο. Ἡ Χρούσω γονατίζει κοντὰ στὸ κεφάλι τοῦ νεκροῦ — Ὁ Δημήτρης σ' αὐτὴ τὴ φασαρία ἀφοῦ σκουπίσει μὲ τὸ δάκτυλο τὰ δακρυσμένα μάτια του παίρνει τὸν κασμᾶ πού ἄφισε ὁ Γιάννος καὶ ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸ πορτάκι τοῦ καλόγερου μὲ προσοχὴ γιὰ νὰ μὴ τὸν ἀντιληφθῆ ὁ στρατιώτης).

ΧΡΟΥΣΩ — Δῆμο μου...

(Οἱ νέοι καὶ οἱ νέες περιστοιχίζουν τὸν νεκρό. — Μερικοὶ γονατίζουν— Ἡ γρηᾶ Φώτω μὲ τὸν ἄνδρα της τὸν μοιρολογοῦνε).

ΓΡΗΑ-ΦΡΩΣΩ — Ἄντι γιὰ στέφανα σὲ κατεβάζω στὸν τάφο!..

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Πρὸς Φώτω) Σώπα!. (κτυτᾶει τὸν στρατιώτη, ἀλλ' ἐκεῖνος ἔχει συγκινηθεῖ κι ἀγωνίζεται νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησί του).

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΠΑΣΗΣ — (Χαϊδεύοντας τὸ κεφάλι τοῦ νεκροῦ). Παιδί μου.

(Τὰ κορίτσια σιγοκλαῖνε. Ξεχωρίζουν οἱ πνιγμένοι λυγμοὶ τῆς Χρούσως. (Νὰ καταδειχθῆ ἡ πνιγμένη ἐκδήλωσις τῆς λύπης ἀπὸ φόβο γιὰ τὴν παρουσίαν τοῦ κατακτητοῦ). Ὁ Σαμουήλ πού γιὰ μιὰ στιγμὴ θορυβεῖται μόλις εἶδε τὸν Τοῦρκο στρατιώτη ἔχει μπεῖ ἐν τῷ μεταξύ στὸ ἱερό. Ξαναβγαίνει τώρα μὲ δυὸ κερὰ καὶ τ' ἀνάβει ἀπὸ τὰ καντήλια. Κάνει νόημα σὲ κάποιον ἀπὸ τὰ παιδιά του. Κεῖνο παίρνει δυὸ φτωχικὰ ξύλινα μανουάλια καὶ τὰ τοποθετεῖ στὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια τοῦ νεκροῦ. Ὁ Σαμουήλ βάζει τ' ἀναμμένα κερὰ ἐπάνω τους. Ἄκουγεται ποδοβολητὸ ἄλογων καὶ φωνῆς στρατιωτῶν. — Ἐνας στρατιώτης ἀνοίγει τὴν πόρτα. —

Ὁ ἄλλος πού εἶτανε μέσα στέκεται προσοχή και φωνάζει στοὺς Χριστιανούς):

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ — Σωπαῦτε ! Ὁ Σεχίρ-Ἀγάς.

(Ὁ πιό μικρός ἀπὸ τὰ παιδιὰ πού ἦλθαν μὲ τὸ λείψανο, σὺν νὰ τρομοκρατήθη ἀπὸ τὴν ἀγγελία τῆς ἀφίξεως τοῦ Σεχίρ-Ἀγά, ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸ πορτάκι τοῦ καλογήρου.

Ἀμέσως μπαίνει ὁ Σεχίρ-Ἀγάς. Εἶναι μεγαλόπρεπα ντυμένος, κρατεῖ μαστίγιον κι' ἔχει ὕψος ὑπερήφανο κι ἀριστοκρατικό. Ἀκολουθεῖται ἀπ' ἕναν ἀξιωματικό).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Οἱ προηγούμενοι, ὁ Σεχίρ-Ἀγάς, ὁ Ἀξιωματικός,
ἀργότερα ἕνας Ἀγγελιοφόρος

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — (Μπαίνει και βλέποντας τὸν Α και Β Κοτζάμπαση κοντὰ στὴ Φῶτω στὸ κεφάλι τοῦ νεκροῦ). Ἐδῶ λοιπὸν εἶσαστε σεῖς; (Τὰ κλάμματα και τὰ μοιρολόγια σταματοῦν. Πρὸς Σαμουήλ). Τί τοὺς ἤθελες καλόγερε μ' αὐτὸν τὸν ἄλλον, τὸν Ἀναγνώστη ;

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Ψύχραιμα και ψεύτικα ὑποτακτικά). Ἀγᾶ μου ! Μεθαύριο εἶναι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ — μεγάλη γιορτὴ γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς. Μαζευθήκαμε γιὰ τὴν λειτουργιά....

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Γιὰ τὴν λειτουργιά!.. (Κυττάζει τὸν ἀξιωματικό του).

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — (Πέφτοντας στὰ πόδια του). Ἀγᾶ μου ! Τί ἔφατ'α ὁ ἄμοιρος νὰ πιῶ τέτοιο ποπῆρι ! (Κλαίει—Κλάμμα πνιγμένο ἀπ' ὄλους).

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Λυπᾶμαι, ὁρὲ Κοτζάμπαση, γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ γιου σου. Εἶσαι πραγματικά καλὸς ραγιάς. Ὅμως μονάχοι σας σκάβετε τὸν λάκκο σας. (ἀγριεῖει) Ὁ σατανᾶς θόλωσε τὸ μυαλό σας. Σκουπίδια τῶν σκουπιδιῶν !

Σκόνη τῆς σκόνης ! Μὲ τὸ δοβλέτι θὰ τὰ βάλετε πὺν τὸ τρέμει ὁ ντουνιαῖς ; (ἀγριεύει περισσότερο) Φωτιά καὶ μαχαίρι θὰ σβύση ὅλους σας ! Τὸ κοράνι λέει: «Τὸν ἄπιστο σὲ φοβερὰ βασανιστήρια»!

— ΣΑΜΟΥΗΛ — (Μὲ ψεύτικη ταπεινοσύνη) Τὶ φταίμε ὦ Ἀγᾶ μου ἐμεῖς ἄν...

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Τὶ φταίτε καλόγερε πὺν σεῖς, οἱ ἱερωμένοι, ξεσηκώσατε τὸ κεφάλι τῶν ραγιαδῶν;! Ἦ νομίζεις πὺς δὲν ξεύρω.. (πρὸς τοὺς Κοτζομπάσηδες) Καὶ σεῖς γιὰτὶ δὲν τοὺς συμβουλεύετε ;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — Τοὺς μιλάμε ὦ Ἀγᾶ μου. Ἦν εἶναι κανένας τώρα πὺν δὲν μᾶς ἀκούει...

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Γιὰτὶ δὲν μοῦ μαρτυρᾶτε ὅποιος δὲν σᾶς ἀκούει ; Νὰ τὸν κρεμάσω στὸν πλάτανο τῆς ἀγορᾶς. Νὰ ξεσχίσω μὲ τσιγγέλια τὸ κορμί του. Νὰ δοῦμε ποιὸς ἀποκοτάει ὕστερα νὰ σηκωθεῖ ! Ἐμπρός ! Ἀφῆστε τὸ λείψανο κι' ἐλάτε μαζύ μου. Ἦρθε ἕμῃν μήνυμα ὅλοι οἱ Κοτσαμπασαῖοι νὰ φύγετε γιὰ τὴν Τριπολιτά. (Γενικὴ κατάληξις).

ΠΡΩΤΟΣ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ — ὦ Ἀγᾶ μου ! Νὰ θάψω τὸ παιδί μου..

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Τὸ θάβει ἡ γυναῖκα σου.

ΓΡΗΝΑ ΦΩΤΩ — (Γονατίζει καὶ φιλώντας τὰ πόδια του ὦ Ἀφέντη μ' ! Μὴ μοῦ τὸν παίρνεις... Μοῦ σκοτώσατε τὸ παιδί μου... Παντέρημη μένω στὸν κόσμο. (μπαίνει ὅμως ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ ἕνας ἀγγελιοφόρος — Προσκυνᾷ τὸν Σεχῆρ ὦ Ἀγᾶ καὶ τοῦ δίνει ἕνα γράμμα (ρολὸ διπλωμένο).

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — (Κυττάζοντας τὸ γράμμα καὶ πρὸς τὸν ἀξιωματικὸ) Τοῦ Καρᾶλῆ ὦ Ἀγᾶ. (Τὸ ξεδιπλώνει—διαβάζει— ἄλλ' ὅσο προχωρεῖ ἀγριεύει ρίχνοντας φοβερὰς ματιὰς στὸν Σα-

μουήλ. Τέλος τὸ πετάει χάμω καὶ προχωρεῖ στὸν καλόγειρο — Ὁ ἀξιωματικὸς σκύβει καὶ τὸ μαζεύει). Σκυῶλε τῶν Σκυλιῶν ! Μὲ τοὺς κλέφτες καὶ τοὺς ληστὲς εἶσαι ἕνα! (Τοῦ καταφέρει κτύπημα μὲ τὸ μαστίγιο. Ὅλοι κερώνουν).

ΣΑΜΟΥΗΛ — (Ψύχραιμα καὶ ταπεινά.) Ἄγᾶ μου! Ἐγώ...

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Ὅρὲ τὸ μολόγησε ἕνας ἄλλος καλόγειρος ποὺ πιάσανε στὸ Λιβάρτσι. Τὸν ζωματίσανε μὲ λάδι...

ΣΑΜΟΥΗΛ — Ἄγᾶ μου ὄχι..

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — Μὲ τοὺς Φιλικούς γιὰ ξεσηκωμό, γιὰ τῆς ὀχιάς ;! (Τὸν κτυπᾷ μὲ τὸ μαστίγιο).

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Ποῦ ἐπαναστατεῖ, ἔτοιμος νὰ ἐπέμβῃ. Μή... (ἀλλ' ὁ Σαμουήλ ποὺ βρῖσκεται κοντά του, πιάνει τὸ χέρι του γιὰ νὰ τὸν ἀποτρέψει. Ἡ σκηνὴ πρέπει νὰ γίνεῖ ἀντιληπτὴ ἀπὸ τοῦ θεατᾶς).

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — (Πρὸς τὸν ἀξιωματικὸ καὶ τοὺς στρατιῶτες) Πιάστε τὸν ! (Ὁ Ἀξιωματικὸς πιάνει τὸν καλόγειρο καὶ τὸν σέρνει βίαια ἔξω). (Δείχνοντας τοὺς Κοτζαμπάσηδες) Κι ὁ αὐτοῦς ! (Οἱ στρατιῶται σύρουν ἔξω μὲ βία τοὺς Κοτζαμπασαίους. Οἱ γυναῖκες κλαῖνε). Καὶ τὰ παιδιὰ τῶν σκύλων ! (κλάμμα) Μονάχα οἱ γυναῖκες θὰ μείνουν (Οἱ στρατιῶτες σέρνουν τὰ παιδιὰ ἔξω — Ἐνας στρατιώτης μταίνει στὸ ἱερὸ καὶ ψάχνει. Μπαίνει καὶ στὸ πορτάκι τοῦ καλογήρου — Σὲ λίγο ξαναβγαίνει. Δὲν βρῆκε κανένα).

ΧΡΟΥΣΩ — (Πέφτοντας στὰ πόδια τοῦ Ἄγᾶ, μόλις πιάνουν οἱ στρατιῶτες τὸν Γιάννο) Ἀφέντη μου ! Ἄσε τὸν ἀδελφό μου ἕως αὔριο νὰ θάψωμε τὸν νεκρὸ καὶ σκλάβα στὸ χαρέμι σου ! (Τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι — Ὁ Σεχὴρ τὴν κτυτᾷ) Σκλάβα σου ! Ὅ, τι θέλεις ἀπὸ μένα !

ΣΕΧΗΡ-ΑΓΑΣ — (Ρίχνοντάς της μιὰ ματιὰ ποὺ προδίδει πῶς τὸν σαγίνευσε ἢ ὁμορφιά της) Καλά. (Πρὸς τοὺς στρα-

τιῶτες πού σέρνουν τὸν Γιάννον) Ἐφῆστε αὐτόν! (Οἱ στρατιῶτες τὸν ἀπολύουν) (Πρὸς τὸν ἀξιωματικό). Πᾶμε! (Ρίχνει μιὰ ματιὰ στὴ Χρούσω καὶ φεύγει — Φεύγουν καὶ οἱ στρατιῶτες)· Στὴ σκηνή τώρα ἔχουν μείνη ἡ Χρούσω μὲ τὰ κορίτσια, ἡ γρηὰ Φώτω, ὁ Γιάννος καὶ ὁ νεκρός).

Μικρὴ παγερὴ σιγή

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Συντετριμμένος, μὲ πλήρη ἐπίγνωσι τῆς θυσίας τῆς ἀδελφῆς του ἀλλὰ καὶ μὲ κάποιο ἔλεγχον) Ὁρῆ Χρούσω!..

ΧΡΟΥΣΩ — (Ἡρωϊκῆ) Σῶπα! Τὸ πουργὸ θάμαστε ἢ μὲ τὰ παλληκάρια τοῦ Τσακίρη ἢ στὸν ἄλλο κόσμον σὰν τὸν Δῆμο. (Χαιδεύει μὲ τὸ χέρι τῆς τὸ κεφάλι τοῦ σκοτωμένου). Ἐπροεπε νᾶχουμε ἕναν ἄνδρα μαζί μας!

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Μὲ δάκρυα στὰ μάτια). Ἀδελφή...

ΧΡΟΥΣΩ — (Στὰ κορίτσια). Τοιμαστῆτε. Στὴν ἐκκλησιὰ ἔχουμε μαπαρούτια κι' ἄρματα! Πρέπει νὰ τὰ πᾶμε στοὺς πολεμιστές.

(Αἰσθησις. Ἄλλες σηκώνουν τὸ κεφάλι ἀγέρωχα ἄλλες τὸ κατεβάζουν φοβισμένα).

ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΛΑ — (Ἡρωϊκῆ) Ναί....

ΧΡΟΥΣΩ — (Πρὸς σὲ κείνες πού δειλιάζουν) Σκιαζόσαστε; Αὔριο μάνρη τύχη μᾶς περιμένει. Οἱ πατεράδες καὶ τ' ἀδέλφια μας θᾶναι σφαγμένοι κι' ἐμεῖς στὴν ἀγκαλιὰ τῶν φονιάδων. Ἐλευθερία ἢ θάνατος!

ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ — Ἐλευθερία ἢ θάνατος!..

ἌΛΛΟ ΚΟΡΙΤΣΙ — Θὰ πᾶμε τ' ἄρματα!

(Ἀκούγεται κάποιος θόρυβος ἀπὸ τὸ πορτάκι).

ΓΙΑΝΝΟΣ — Ποιός; (Ἀρπάζει ἕνα ἀντικείμενον καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιτεθεῖ— ἀλλ' ἀπὸ τὴν πόρτα βγαίνει ὁ Δημήτρης κρατῶντας τὸν κασμᾶ. Ἀκολουθεῖ ὁ μικρός πού κρύφτηκε τὴν ὥρα πού ἔμπαινε ὁ Σεχὴρ Ἁγᾶς).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

Οἱ προηγούμενοι καὶ Δημήτρης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ἐγὼ εἶμαι !

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Με χαρὰ) Δημήτρη !

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Μοῦκοψε τὸ ξερὸ καὶ κρύφτηκα πίσω ἀπὸ τὰ ξύλα στὴν ἀποθήκη. Ἄλλοιῶς θάμενα καὶ ἔγὼ καὶ τοῦτος (δίχνει τὸν μικρὸ) στὰ χέρια τους. Ἐμπρός ! Ἄμπαρῶστε τὴν πόρτα ! (Ἡ Χρούσω τρέχει καὶ ἀμπαρώνει τὴν πόρτα) Σβῦστε τὰ κεριά ! (Ἄλλα κορίτσια σβύνουν τὰ κεριά — τὸ φῶς τῆς σκηνῆς χαμηλώνει). (Πρὸς Γιάννον). Γιάννο ! βγάλε τ' ἄρματα. Τὴν πλάκα ἅμα σηκώσεις θὰ τὰ βρῆς ! (Ὁ Γιάννος μὲ τὸν κασμὰ μπαίνει στὸ ἱερό). Ζυγῶστε δῶ ! (Τὰ κορίτσια μαζεύονται κοντὰ του κι' ἐκεῖνος δείχνοντας ἀπὸ τὸ πορτάκι τοῦ καλογήρου: Θὰ βγῆτε ἀπὸ τὸ παραθύρι τοῦ κελιοῦ τοῦ Σαμουήλ μὰ μιά... Θὰ πιάστε τὸ μονοπάτι ποὺ πάει κάτω... Πρῶτος θὰ πηγαίνω ἐγώ... Τελευταῖος θ' ἄρχεται ὁ Γιάννος. Μὴ σκιαζόσαστε!..

ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΙ ΑΣΘΕΝΙΚΟ — Ἄπὸ κεῖ θὰ κατεβοῦμε ;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ναῖσκε. (Γυρίζοντας καὶ βλέποντας τὴν Ἀνθοῦλα). Ὅρὲ Ἀνθοῦλα καὶ σὺ ἐδῶ εἶσαι ; Δὲν μπορεῖς νὰρθεῖς μαζύ μας κορίτσι μου.

ΤΟ ΑΣΘΕΝΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ — Ὅχι. θάρθω.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — — Δὲν μπορεῖς παιδί μου. Ψὲς σηκώθηκες ἀπὸ τὸ κρεβάτι. Τὰ πόδια σου δὲ θὰ σὲ βαστάξουν. Θὰ μείνης μὲ τὴν γρηά...

(Ἄπο τὴν ἱερὴ Πύλη βγαίνει ὁ Γιάννος σέρνοντας ντουφέκια καὶ γιαταγάνια δεμένα μ' ἓνα σχοινί).

ΓΙΑΝΝΟΣ — Πᾶρτε ! [Ξαναμπαίνει στὸ ἱερό.]

ΔΗΜΗΤΡΗΣ — Ἄ! [Τ' ἀγκαλιάζει, τὰ φιλεῖ] Παίρνω γὰρ
τοῦτα ποὺ εἶναι βαρειά! [Πρὸς τὰ κορίτσια] Ἄιντε κορίτσια!
Ζαλωστε με! [Ἡ Χρούσω μὲ δύο κορίτσια τὸν βοηθοῦν, τοῦ τὰ
στερεώνουν μὲ τριχιές στὴ πλάτη]. Καλὰ εἶναι... [Προχωρεῖ,
στέκεται μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, κάνει τὸν σταυρὸ του]
Κύριε τῶν δυνάμεων.. (Ἔστερα πηγαίνει κοτὰ στὸ νεκρὸ —
ποὺ στὸ κεφάλι του στέκεται ἡ γρηὰ Φῶτω ἀμίλητη, σωστὴ προ-
σωποποίησις τῆς συμφορᾶς) Θεὸς σχωρὸς Ἄῆμο μου!
(Πρὸς τὴ γρηὰ Φῶτω) Μὲ τὴν εὐχή σου γρηὰ μάννα! (Στὸν
μικρὸ δίνοντάς του δυὸ κουμπούρια) Πάρε καὶ σὺ τοῦτα κι'
ἔλα μαζί μου. (Ὁ Δημήτρης καὶ ὁ μικρὸς ἔξαφανίζονται ἀπὸ τὸ
πορτάκι).

Ἀκούγεται βοητὸ ἀγέρα καί, σὰν νὰ μῆκε κάποια ριπὴ ἀπὸ
τὸ ἀνοικτὸ πορτάκι, σβύνουν τὰ καντήλια. Τὸ φῶς τῆς σκηνῆς ἔλατ-
τοῦται πολὺ. Τώρα μόλις διακρίνονται τὰ πρόσωπα. Φαίνεται ὁ
Γιάννος νὰ βγάζει ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλη σακκούλια μὲ πολεμο-
φόδια καὶ ὄπλα· τὰ κορίτσια τὰ ζαλώνονται καί, ἕνα-ἕνα ἔξαφα-
νίζονται ἀπὸ τὸ πορτάκι.

(*Ἀρχίζει νὰ παίξει σιγὰ μουσικὴ ὑποβλητικὴ, μεγάλοπρεπη*).

ΓΙΑΝΝΟΣ — (Στὴ Χρούσω) Τελειώσαμε Χρούσω.

ΧΡΟΥΣΩ — Πᾶμε Γιάννο!

Ἀλληλοδοθοῦνται γιὰ νὰ ζαλωθοῦν τὰ ὄπλα — Στὸ σῦθαμ-
πο βλέπουμε τὴν Χρούσω — ποὺ φεύγει τελευταία — νὰ πλησιάζει
τὸν νεκρὸ. Παραστέκουν ἡ γρηὰ - Φῶτω καὶ ἡ Ἄνθοῦλα, (τὸ
ἀσθενικὸ κορίτσι).

ΧΡΟΥΣΩ — (Στὸ νεκρὸ) Ἄῆμο μου! (λυγμός) Ἀγάπη
μου! Θὰ ξαναδοθοῦμε στὸν οὐρανό. (Στὴ Φῶτω) Γρηὰ μάν-
να τὴν εὐχή σου.

ΦΩΤΩ — Ὁ Θεὸς μαζί σας, κορίτσι μου!

ΤΟ ΑΣΘΕΝΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ — Στὸ καλὸ Χρούσω.

Ἡ Χρούσω ἔξαφανίζεται. Στὴ σκηνὴ εἶναι τὴν ὥρα τὸ λείψανο,
ἡ Γρηὰ Φῶτω καὶ ἡ Ἄνθοῦλα.

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Τὸ μεγαλόπρεπο μοτίβο τῆς μουσικῆς ὄλο καὶ δυναμώνει. Ὁ φωτισμὸς ὄλο καὶ χαμηλώνει. Τώρα εἶναι σκοτάδι σχεδόν. Ὁ τοῖχος τοῦ βάνθους τῆς ἐκκλησίας, ὃ ἀπέναντι ἀπὸ τοὺς θεατὰς σηκώνεται. Ἄγριες βουνοκορφές βρίσκονται τώρα στὸ βάθος πού δὲν διακρίνονται καλὰ ἀπὸ τοὺς θεατὰς γιατί δὲν εἶναι φωτισμένες.

Ἐξαφνα στὸ φῶς μιᾶς ἀστραπῆς φαίνεται ὁ Δημήτριος ζαλωμένος τὰ ὄπλα ν' ἀνεβαίνει τὸ βουνό. Κοντὰ του βαδίζει ὁ μικρός. Τὸν ἀκολουθοῦν σὲ διαστήματα οἱ κοπέλλες.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

Τὸ ἀσθενικό κορίτσι, Γρηὰ Φῶτω.

ΤΟ ΑΣΘΕΝΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ — Μπάμπω κύττα !

ΓΡΗΑ ΦΩΤΩ — Τί ;

ΤΟ ΑΣΘΕΝΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ — Περάσανε τὸ ποτάμι !

Τὰ ὄπλα θὰ πάνε στὰ παλληκάρια τοῦ Τσακίρη ! (Πάλι φῶς ἀστραπῆς. Ὁ ἀριθμὸς κείνων πού ἀνεβαίνουν εἶναι τώρα μεγαλύτερος) Κύττα τρυς ! Αὔριο εἴμαστε ἐλεύθεροι !

ΓΡΗΑ ΦΩΤΩ — Ναί. (Στὸ νεκρὸ) Δῆμο μου, παιδί μου ! Ροδίξει τὸ φῶς τῆς λευτεριάς !

(Ἡ μουσικὴ δυναμώνει — ἀκούγονται μοτίβα τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου μὲ ψαλμοδίες Βυζαντινές. Οἱ ἀστραπὲς συχνότερες μᾶς δίχνουν τὰ κορίτσια μὲ τὸν Δημήτρη ἐπὶ κεφαλῆς (δίπλα του ὁ μικρός) ν' ἀνεβαίνουν ζαλωμένοι τὰ βουνά.

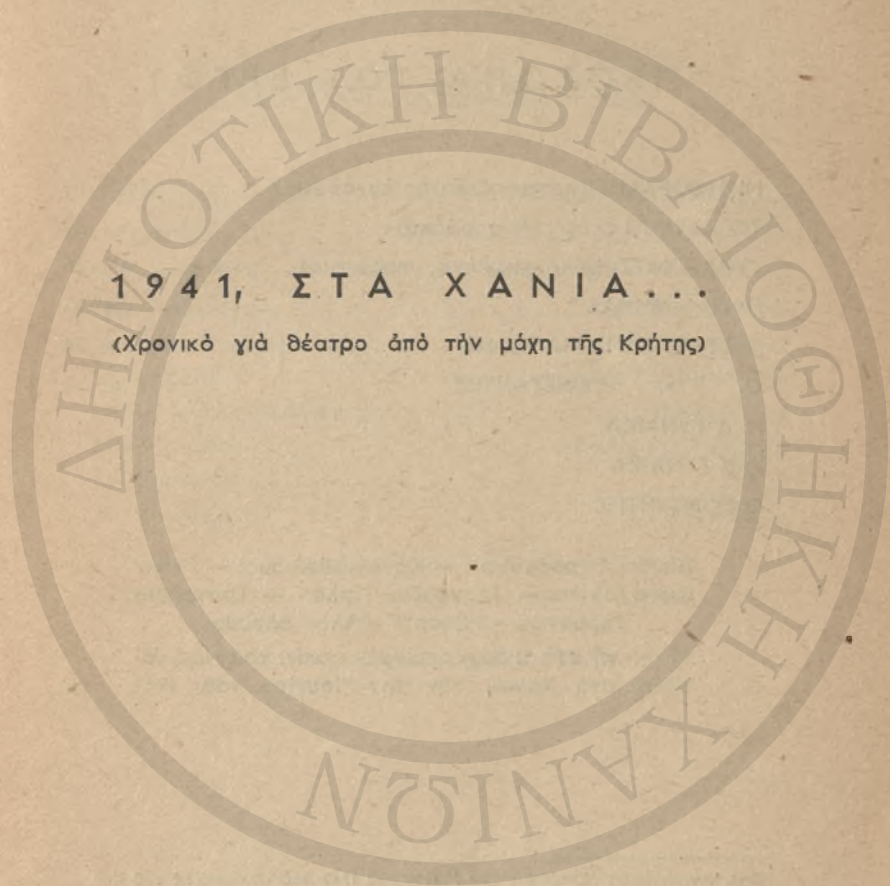
Σιγὰ — Σιγὰ

ΑΥΛΑΙΑ

Τέλος

1941, ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ...

(Χρονικό για θέατρο από την μάχη της Κρήτης)

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ (κατασκευαστής ἐγχόρδων)	ἔτων	55
ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ (κόρη Νικητοράκη)	»	22
ΚΥΡΑ—ΧΑΤΖΙΝΑ (ἡλικιωμένη ὑπηρέτρια)	»	60
ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ	»	52
Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	»	34
Ο » ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ	»	35
Η Α ΓΥΝΑΙΚΑ		
Η Β ΓΥΝΑΙΚΑ		
Ο ΕΚΦΩΝΗΤΗΣ		

Βόμβοι ἀεροπλάνων — Κανονιοβολισμοὶ — Ἦχοι
Φωνογράφου — Τραγούδια Ἰταλῶν — Τραγούδια
Γερμανῶν—Διάφοροι ἄλλοι θόρυβοι

Ἡ σκηνὴ στὸ μισογκρεμισμένο σπίτι τοῦ Νικητο-
ράκη στὰ Χανιά, τὴν 1ην Ἰουνίου τοῦ 1941

Σημ. Ἀνεπιβάρησθ τὸ πρῶτον τὸν Μάϊον τοῦ 1949 ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Κι-
νηματοθεάτρου «Πάλλας» κατὰ τὴν πανηγυρικὴν παράστασιν τῆς
Παγκρητίου Ἐνώσεως ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς μάχης τῆς Κρήτης.

ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΞΑΝΤΕΣ

Νικηφοράκης	ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ
Τὸ Κατινιώ	ΛΕΛΑ ΝΕΝΕΔΑΚΗ
Κυρά—Χατζίνα	ΜΑΡΙΑ ΦΩΚΑ (ΚΑΛΛΕΡΓΗ)
Παπα—Μηνᾶς	ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ
Ὁ στρατιώτης Μανώλης	ΙΟΡΔ. ΜΑΡΙΝΟΣ
Ὁ Λυράρης	ΑΛΕΚΟΣ ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ
Ὁ στρατιώτης Κωσταντῆς	Κ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
Ἡ Α γυναῖκα	ΕΛΛΗ ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ
Ἡ Β γυναῖκα	Χ Χ Χ
Ὁ ἐκφωνητής	Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

1941, ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ...

Χρονικό για θέατρο από την μάχη τῆς Κρήτης

Ἀκούγονται ἦχοι λύρας (παλιὸ ἠρωϊκὸ κρητικὸ τραγουδι) καὶ σὲ λίγο, μὲ κλειστὴ τὴν αὐλαία, βγαίνει ἀπὸ ἀριστερὰ στὸ προσκήνιο ὁ ἐκφωνητής. Εἶναι περασμένος στὰ χρόνια, ἀσπρομάλης. Προχωρεῖ συνεχῶς ὁμιλῶντας καὶ ἐξαφανίζεται σὰν τελειώσει δεξιὰ.

Ο ΕΚΦΩΝΗΤΗΣ — (Μὲ τὴν ὑπόκρουσι τῆς λύρας σὰν νὰ κάνη διάλεξι καὶ διαβάξει ἀπὸ κάτι χαρτιά πού κρατεῖ). Ὁ Κρητικὸς λαός, Κυρίες καὶ Κύριοι, ὅπως ἀντετάχθη εἰς τὸ παρελθὸν πρὸς τοὺς πανισχύρους δυνάστας καὶ εἰσβολεῖς του, μὲ τὴν ἴδιαν αὐταπάρνησιν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸν θάνατον προέταξε τὰ στήθη του εἰς τοὺς συγχρόνους βαρβάρους πού ἐνόμισαν, κατὰ τὸ 1941, ὡς εὐκόλον ἐπιχείρημα τὴν κατάκτησίν του. (Μιὰ παῦσις—Προχωρεῖ). Τὸ σύνολον τῶν φονευθέντων, τραυματισθέντων, ἐξαφανισθέντων καὶ αἰχμαλωτισθέντων Γερμανῶν εἰς τὴν Κρήτην ἀνέρχεται, βάσει ἐπισήμων στοιχείων (κυττάζει τὰ χαρτιά του) εἰς 23.000 περίπου καὶ ἔχασαν περισσότερα ἀπὸ 750 ἀεροπλάνα ὄλων τῶν τύπων, βορμβαρδιστικῶν, ἀναγνωριστικῶν, διώξεως, ὀπλιταγωγῶν καὶ ἀνεμοπλάνων. (Μιὰ παῦσις) Γέροι, γυναῖκες, ἔφηβοι, μικρὰ παιδιά, ἀγρότες καὶ ἄνθρωποι τῶν πόλεων, ὅλοι ὅσοι εὐρίσκοντο κατὰ τὴν Γερμανικὴν ἐπίθεσιν εἰς τὴν Κρήτην, ἐπολέμησαν ἀυτόκλητοι μὲ γροθιές, κυνηγιτικὰ ὅπλα, φτυάρια, σκερπάνια εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ λιγοστοῦ καὶ γενναίου τακτικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐξ ἴσου γενναίων Βρεττανῶν Συμμάχων μας. (Μιὰ με-

γαλύτερη παῦσις—'Ο ἐκφωνητὴς ἔχει φθάσει εἰς τὸ μέσον τοῦ προσκήνιου—'Ακούγεται γιὰ λίγο μόνο ἡ λύρα (παίζει τώρα κά-ποιο μελαγχολικὸ σκοπὸ).

Ο ΕΚΦΩΝΗΤΗΣ — (Συνεχίζων). 'Αλλ' ἡ ἐπικὴ ἀντί-στασις τοῦ ὄχρου Κρήτης ἐκάμφθη... Τὸ ἀεροδρόμιον Μά-λεμε κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Οἱ Νεοζηλανδοὶ ἐπολέμησαν σὰν ἡμίθεοι διὰ τὴν ἀνάκτησίν του. 'Απὸ 1000 ἔμειναν 700 εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Τὰ Χανιά, τὸ Ρέ-θυμον, τὸ 'Ηράκλειον κομποπόλεις καὶ χαρούμενα χωριά τῆς Κρήτης βομβαρδίζονται τώρα συνεχῶς καὶ μυδραλιο-βολοῦνται ἀπὸ τοὺς Οὔρνους. ('Ακούγονται τώρα βόμβος ἀε-ροπλάνων καὶ κανονιοβολισμοὶ — Ἡ λύρα σβύνει σιγά-σιγά.) 'Ἡ ἐπικὴ ἀντίστασις τοῦ ὄχρου Κρήτης ἐκάμφθη. (Μιά μικρὴ παῦσις καὶ μετὰ μικρὴ ἔξαρσι, κάπως ἡρωϊκά) 'Αλλὰ ἕνα—τὸ σπουδαιότερο—ἕνα πού δὲν κατώρθωσαν μετὰ τοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ τοὺς ὀμαδικοὺς ντουφεκισμοὺς οἱ Οὔρνοι νὰ κάμψουν εἶναι ἡ **Ψυχὴ τῆς Κρήτης**. "Οχι! 'Ἡ ψυχὴ τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν γονάτισε!.. Θὰ τὸ διαπιστώσουμε, Κυρίες καὶ Κύριοι, ἀν διαβάσουμε ἕνα ἀπὸ τὰ τόσα χρονικὰ κείμενα τῆς ἐποχῆς. Εἶναι 1η Ἰου-νίου 1941, καὶ βρισκόμαστε στὰ Χανιά, στὸ μισογκρεμ-σμένο σπίτι τοῦ Νικηφοράκη.

'Ἡ αὐλαία ἀνοίγει σιγά-σιγά. — 'Ο ἐκφωνητὴς ἐφανίζεται δεξιὰ. — Ἡ λύρα παύει. — 'Ακούγονται βόμβοι ἀεροπλάνων καὶ κανονιοβολισμοί.

'Ἡ σκηνὴ παρουσιάζει μισογκρεμισμένη ἰσόγειο τραπεζα-ρία — Στὸ τοῖχο τοῦ βάνου, πρὸς τὰ δεξιὰ, πόρτα πού δίνει σὲ αὐτὴν. Φαίνεται κάποιον γυμνὸν δένδρον ἀπ' ἔξω καὶ χαλά-σματα — Στὸν ἀριστερὸν τοῖχον παράθυρα μετὰ κουρτίνες καὶ σπασ-μένα τζάμια — Μπουφές μετὰ τζάμια καὶ γυαλικά σπασμένα στὸ δεξιὸ — Πιτιβάνι ἀριστερὰ — Τραπέζι στὸ κέντρον μετὰ δυὸ-τρεῖς καρέκλες — Κρεμασμένη κάπου μιὰ λύρα.

Στὴ σκηνὴ βρίσκεται ὁ Παπα — Μηνᾶς μὲ τὴν Κυρά—Χατζίνα. Ὁ πρῶτος μὲ δεμένο τ' ἀριστερό του χέρι (γιατὶ ἔχει τραυματισθῆ πολειμώντας τοὺς Γερμανοὺς) κάθεται σκεπτικὸς κοντὰ στὸ τραπέζι πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς σκηνῆς. — Δεξιώτερά του ἡ Κυρά - Χατζίνα, γυρμένη σὲ μιὰ μικρὴ φουφοῦ, ἀγωνίζεται νὰ ψήση καφέ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Κυρά-Χατζίνα, Παπᾶ-Μηνᾶς, ἀργώτερα Νικηφοράκης

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Καὶ πὺν πῆγε, κυρά - Χατζίνα, τὸ Κατινιώ ;

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ποῦθελες νὰ πάη, γέροντα. Βγῆκε νὰ μάθη νέα γιὰ τὸν Μανώλη. (Φυσάει τὴ φωτιά) Φοῦ ! φοῦ !

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Τὸν ἀρραβωνιαστικό της ;

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ναί. Τὸν ἀρραβωνιαστικό της. Εἶναι τρελλὸ τὸ κακόμοιρο ἀπὸ τὸν πόνο του. Λαβώθηκε μᾶς εἶπανε, παπᾶ μου, λαβώθηκε στὴ μάχη τοῦ Γαλατᾶ. Ἄ ! Μᾶς κάψανε οἱ λύκοι !

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Μᾶς κάψανε ἀλλὰ καήκανε κι' αὐτοί. Καλοπεράσανε στὴν Κρήτη οἱ ἀλεξιπτωτιστὲς τοῦ Χίτλερ.

Οἱ βόμβοι τῶν ἀεροπλάνων καὶ οἱ κανονιοβολισμοὶ χαμηλοῦνουν σιγὰ σιγὰ.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Τί τ' ὄφελος ;! Πολεμήσαμε σὰν θεριά ὄλοι μας. Τοῦ λόγου σου, ἕνας ἱερωμένος καὶ ἡλικιωμένος ἄνθρωπος, πῆρες τὸ τουφέκι. Στὸ χωριό μου γυναῖκες καὶ παιδιὰ μὲ φυάρια καὶ μπαλτάδες ριχνόντουσαν πάνω τους, καὶ τοὺς σκοτόνανε μόλις πατάγανε ζαβλακωμένοι τὴν γῆς. Μὰ τί τ' ὄφελος; Ἄπὸ τότε ποῦπεσε τὸ Μάλαμε χαθήκαμε. Κάθε στιγμή τ' ἀεροπλάνα τους βγάζουνε πεζικό

καὶ μοτοσυκλετίστες. Πλημμυρίσανε τὰ Χανιά ἀπὸ δαύτους (Σηκώνεται ἀπὸ τὴν φουφοῦ) Νά... Σοῦψησα ἓνα καφέ...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Φχαριστῶ, Κυρά-Χατζίνα.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Καὶ νὰ μὲ συμπαθῆς ἂν δὲν μπορῶ νὰ σὲ περιποιηθῶ περισσότερο (πάει στὸν μπουφέ καὶ κέρνει ἓνα φλιτζάνι).

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Τί εἶν' αὐτὰ πού λές! Ἀκούμπησέ τον ἔδῳ.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — (ἐνῶ τοῦ σερβίρει τὸν καφέ) Μισογκρεμίστηκε ὅπως βλέπεις τὸ σπίτι μας. Τούτη ἡ κάμαρα καὶ ἡ ἀποθήκη μείνανε ὄρθιες. Κι' ἂν πῆς στὸν πάρα πάνω δρόμο... Ἄστα...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ὑπομονή. Εἴχαμε βλέπεις τὴν κακοτυχιά νὰ μὴ προφθάσουνε νὰ κατέβουνε στὴν Κρήτη τὰ παλληκάρια μας πού πολεμοῦσανε στὸ μέτωπο. Τότε θὰ τὰ κουβεντιάζαμε ἂν μπορούσανε νὰ πάρουνε τὸ Μάλαμε κι' ἂν ἔπεφτε τὸ νησί. (Ἀλλὰ διακόπτει γιατί ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Νικηφοράκη).

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗ — Θὰ στὴν ξαναδώσω σύντεκνε.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ὁ Νικηφοράκης εἶναι ;

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ναί! Ὁ κύριος ἔρχεται.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗ — Νὰ διαβάσω θέλω.

(Φαίνεται γιὰ μιὰ στιγμή στὰ χαλάσματα τῆς αὐλῆς — μιλάει μὲ κάποιον).

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Δώστου λίγθ κουράγιο, γέροντα. Ὅλων ἡ καρδιά εἶναι μαύρη, μ' αὐτουνοῦ πάρα εἶναι. Ἔχει δίκηο, δὲν σοῦ λέω. Τὸ παιδί του σκοτώθηκε στὴν Ἀλβανία. Τὸ μαγαζί του κάηκε στὸ Καστέλλι. Ὁ ἄρραβωνιαστικὸς τῆς κόρης του λαβωμένος... (Πάει γιατί ὁ Νικηφοράκης προχωρεῖ γιὰ νὰ μπῆ στὸ σπίτι) Ἔρχεται...

ΠΑΠΑ—ΒΑΓΓΕΛΗΣ — Ἔννοια σου ! (Μπαίνει ὁ Νικηφοράκης ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάθους) Ἔλα, Χριστιανέ μου ! Ἄρχησα ν' ἀνησυχῶ...

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Μὲ συγχωρεῖς παπᾶ μου (ἀφίνει κάπου τὸ καπέλλο του καὶ στὴν Χατζίνα) Φάνηκε ἡ κόρη μου ;
ΚΥΡΑ ΧΑΤΖΙΝΑ — Ὅχι κύριε.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήσης νᾶβγη ἔξω.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — (Στενοχωρημένη) Δὲν μ' ἄκουσε, Τῆς εἶπα : Ποῦ θὰ πᾶς, Κατινιώ ; Ὁ κόσμος εἶναι ἄνω κάτω.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ (διακόπτων) Ἄστα τώρα τί τῆς εἶπες καὶ τρέξε στοῦ Μιχαλακάκη, στὸν ξάδελφο μου, μήπως εἶναι καλῖ.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ναί.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Θὰ τὴν φέρης ἀμέσως σπίτι. Πέστης πως εἶναι δῶ κι' ὁ θεὸς της, ὁ παπᾶ-Μηνᾶς, καὶ θέλει νὰ τῆς μιλήσῃ.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Σωστά. Ἔτσι νὰ τῆς πῆς...

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ναί... Πηγαίνω... (Ἐξαφανίζεται γλήγορα στὸ βάθος)

(Οἱ βόμβοι τῶν ἀεροπλάνων καὶ οἱ κανονιοβολισμοὶ δὲν ἀκούγονται πλέον).

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ἄ ! (Περνάει τὸ χέρι του στὸ κεφάλι του κι' ὕστερα τραβάει μιὰ καρτέλα γιὰ νὰ καθήσῃ)

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ὅχι σ' αὐτὴν τὴν καρτέλα. Εἶναι σπασμένη. Δὲν τὴν βλέπεις ;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Τίποτα δὲν μᾶς ἔμεινε γερό ! . . . (Κάθεται σὲ μιὰ ἄλλη καρτέλα. Ἀνάβει τσιγάρο).

Μιὰ μικρὴ σιγὴ

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ἐμαθες κάνα νέο γιὰ τὸ Μανώλη;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Τίποτα. Κείνους πού ρώτησα κανένας τους δὲν ξαίρει... Φοβάμαι, ξάδελφε. μήπως ἔχει σκοτωθεῖ καί τότε σίγουρα θά χάσω καί τὸ Κατινιώ μου. Τὸν ἀγαπάει βλέπεις... Τὸν ἀγαπάει πολὺ. Καί τοῦ ἀξίζει...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ναι.. Τοῦ ἀξίζει. Παλληκαρί με τὰ οὔλα του! Τὸν καμάρωνα πέρισυ στοῦ Τεζεδάκη. Γιόρταζε ὁ γυιός του κι' εἶτανε κι' αὐτὸς καλεσμένος. Ὅλους τοὺς ἔβαζε κάτω στὸ χορὸ καί στὶς μαντινάδες.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Καί δουλευτής, παπᾶ μου. Τίμιος! Περήφανος ἄνδρας! Ὀλάκερη ἡ ψυχὴ τῆς Κρήτης κλεισμένη μέσα του. (Μὲ αἰφνίδια κρίσι ὀργῆς) Οἱ ἄτιμοι! Τί κακὸ μᾶς κάνανε! Καί τι θά μᾶς κάνουνε ἀκόμα! (Βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα χαρτί καί τοῦ τὸ δίνει). Διάβασε τούτη τὴν προκήρυξη. Μολογáει πολλὰ.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Καινούργια εἶναι;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ναι... Τώρα πού ἔμπαινα στὸ σπίτι τὴν κρατοῦσε ἓνας γείτονας καί τοῦ τὴν ζήτησα...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — (Διαβάζει) : «Κρῆτες... Παρὰ τὰ διεθνή νόμιμα, πήρατε τὰ ὄπλα καί κτυπάτε μαζί με τὸν στρατὸν τοὺς στρατιῶτες μας, πού ἦλθαν νὰ παλεμήσουν τοὺς Ἄγγλους καί ὄχι σᾶς... Ἀφήσατε ἀμέσως τὰ ὄπλα καί ἀποσυρθεῖτε στὸ χωριό σας... Τὰ χωριά ὅσα δὲν ὑπακούουν θά καοῦν καί ἄλλα σκληρότερα μέτρα θά ληφθοῦν.. (Παύει νὰ διαβάζει) Ἄτιμοι!

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Μὲ ἀγανάκτησι) Εἶδες; ! Παρὰ τὰ διεθνή νόμιμα... Μὰ τὰ διεθνή νόμιμα τὰ καταπατήσατε σεῖς καί ὄχι μεῖς! Ἐμεῖς ἀγωνισθήκαμε στὸν τόπο μας παλληκαρίσια, ἀνοικτά. Ἐσεῖς σκοτώσατε ἄδικα ἄμαχους ἀνθρώπους.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ἔννοια σου ! Ἐπάρχει καὶ θεία δίκη.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Κτυπώντας τὸ χέρι του στὸ τραπέζι)
Διὰ τοῦ τῶ ἀποθαμμένα σας ! Ἡ συνθήκη τῆς Χάγης ἐξομοι-
ώνει τοὺς πολιτοφύλακες μὲ τὸν τακτικὸ στρατὸ ἐφ' ὅσον
ἔχουνε ἀρχηγούς καὶ φέρουνε φανερὰ ὄπλα (ἐντονα) Τί πε-
ρισσότερο κάνανε οἱ δικοὶ μας χωριάτες γιὰ νὰ τοὺς καῖνε
καὶ νὰ τοὺς ὑποχρεώνουν μὲ τὰ χέρια τους νὰ σκάβουν τοὺς
λάκκους τους ! (Ἄλλ' ἀκούγονται ξεφωνητὰ καὶ κλάμματα γυ-
ναικῶν.—Τόσο ὁ Νικηφοράκης ὅσο καὶ ὁ παπᾶ-Μηνᾶς στρέφουν
τὰ κεφάλια τους πρὸς τὸ παράθυρο, πού ἔρχονται οἱ φωνές).

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΦΩΝΗ — Παναγιᾶ μου ! Μᾶς κά-
ψανε τὰ σκυλιά !...

ἌΛΛΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΦΩΝΗ — Παιδάκια μου !... Τά-
φος γιὰ σᾶς γίνηκε τὸ σπίτι μου ! (Κλάμμα καὶ μοιρολόγι).

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ἄκου τί γίνεται !

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Γειτόνισσες εἶναι ;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ναί. Ταφήκανε ἀπὸ τὸν βομβαρ-
δισμό τὰ παιδιὰ τους κάτω ἀπὸ τὶς πέτρες καὶ τὰ χώματα.

Ἡ ΦΩΝΗ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ — Παιδάκια μου !...
Ἄμοιρη ἐγώ !

(Τὰ κλάμματα καὶ οἱ φωνές τῶν γυναικῶν σιγά-σιγά σβύνουν)

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Οἱ μακελάρηδες ! Πνίξανε τὸν
τόπο στὸ αἷμα ! Τὶ τοὺς φταίγανε τὰ Χανιά ; Φέρανε οἱ
κάτοικοι καμμιὰ ἀντίσταση ; Βρισκόντουσαν στὴ πρώτη
γραμμὴ τοῦ πολέμου ; Κι ὄμως ! Χαλασμός παντοῦ. Σπίτια
δένδρα, περιβόλια, δρόμοι, ὅλα ρημάδια (μὲ πόνο καὶ ἀγανά-
κτησι) Κάψανε τὰ μαγαζιά μας χωρὶς κανένα σκοπὸ.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Αὐτοὶ γκρεμήσανε ἐκκλησιές, ξά-
δελφε, καὶ θὰ λογαριάζανε τὰ μαγαζιά ; ! Ἄργα ἢ γλήγο-

ρα θάρθη ἢ τιμωρία τους. Ἐμεῖς νὰ στεκώμαστε μονάχα ντοῦροι. (μὲ ἐκκλησιαστικὸ τόνο) Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε, λέγει ὁ Παῦλος. Θάρθη ἢ μέρα καὶ σύντομα πού θὰ ξαναφτιάξουμε τὰ μαγαζιά. Κουράγιο ξάδελφε!

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Κουράγιο...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Κύττα μένα... 62 χρόνια ἔχω στὴ ράχη μου. Κοππέλι 20 χρονῶ στὰ 1915 πῆρα τὸ ὄπλο καὶ πῆγα στὸ Θέρισσο. Στὸ 12 πολέμησα στὸ Μπιζάνι, στὸ Λαχανᾶ, τὴν Κρέσσα. Καὶ τώρα ἂν δὲν πληγωνώμανε (δίχχει τὸ χέρι του) ἀκόμα θὰ πολεμοῦσα τοὺς Γερμανοὺς καὶ θ' ἀνέβαινα στὰ βουνὰ γιὰ νὰ τοὺς πολεμάω ὡς τὴν ὥρα πού θὰ ξεκουμπισθοῦνε ἀπὸ τὴν Κρήτη. Κουράγιο μωρὲ ξάδελφε! Κρητικοὶ εἶμαστε. Δὲν εἶδες τί λείει τὸ τραγοῦδι : « Ὅποιος δὲν εἶναι μερακλῆς καὶ στ' ἄρματα τεχνίτης, δὲν πρέπει νὰ τὰ περπατεῖ τὰ χῶματα τῆς Κρήτης ».

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ἐχεις δίκιο., Μὰ δὲν ξεύρω.. Λύγισε πὰ ἢ καρδιά μου.

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Γιατί νὰ λυγίση;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Δὲν ξεύρω.. Ὅλα μαῦρα τὰ βλέπω.. Τὸ μονάκριβο ἀγόρι μου σκοτώθηκε στὴ Σαμαρίνα.. Ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς κόρης μου λαβωμένος· ἴσως τούτη τὴ στιγμή νεκρός.. Τὸ σπίτι μου γκρεμισμένο.. Τὸ μαγαζὶ μου στὸ Καστέλλι μ' ὅλα μου τὰ βιολιὰ καὶ τίς λύρες καμμέν.. Τίποτε πὰ δὲ μ' ἀπόμεινε ἀπὸ τοὺς κόπους δλόκληρης ζωῆς.

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Ὑπομονὴ καὶ θάρρος. Μορφωμένος ἄνθρωπος εἶσαι καὶ καλλιτέχνης.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Δὲν σοῦ λέω... Μ' ἂν πάθη τίποτα τὸ Κατινιώ..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — (Ἠρωϊκά). Καὶ τὸ Κατινιὸ μωρὸ ἂν χάσης, —κούφια ἢ ὥρα (χτυπάει ξύλο)—θὰ σοῦ μείνη ἡ τέχνη γιὰ νὰ σοῦ δίνη παρηγοριά. Εἶσαι ὁ πρῶτος μάστορας στὴ Κρήτη. Θὰ φτιάχνης βιολιά καὶ λύρες γιὰ νὰ γλεντοῦν τὰ κρητικόπουλα καὶ νὰ τραγουδοῦν τὰ νειᾶτα της καὶ τὴν παλληκαριά τους. Ἄϊντε! Ξεκορέμασε τὴν λύρα καὶ βάραι τὴν.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Τί λές'!

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Αὐτὸ πρέπει νὰ κάνης γιὰ νὰ δώσης κουράγιο στὸ Κατινιὸ σὰν ἔρθη. Κι' ἀκόμα γιὰ νὰ δείξουμε τὴν περιφρόνησί μας σὲ τοῦτα τὰ γουρούνια ποὺ νομίσανε πὼς κατακτῆσαν τὴν Κρήτη. Α! Μωρὸ ξάδελφε, νὰ σῆχα κεῖ ποὺ πολεμάγαμε! Τὴ μέρα ντουφέκι, χειροβομβίδες, σκοτωμός. Μὰ σὰν ἔπερτε ἡ νύχτα, κοπελλιές καὶ παιδιὰ, καὶ γέροι σὰν ἔμένα, ἀρχινάγαμε τὶς μαντινάδες, λές κι' ἦτανε πανηγύρι κι' ὄχι πόλεμος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς Κρήτης, μωρὸ!

(Ἄλλ' ἀκούγεται ὄγλοβὴ ποὺ ὅσο πάει καὶ δυναμώνει καὶ φωνές. Περνοῦν Ἴταλοι αἰχμάλωτοι ποὺ ἔχουν ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τοὺς Γερμανούς).

ΟΙ ΦΩΝΕΣ — *Vinceremo ! Viva l' Italia !*

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Τί εἶναι ; (Σηκώνεται καὶ κοιτάζει στὸ παράθυρο)

ΦΩΝΕΣ — *Vinceremo !*

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Πηγαίνει κι' αὐτὸς στὸ παράθυρο—Κυτάξει) Ἴταλοι αἰχμάλωτοι ποὺ τοὺς ἐλευθερώσανε οἱ Γερμανοί !!

Ἡ ὄγλοβὴ δυναμώνει—Φωνές : *Viva l' Italia !*

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Κύτταξε ! Μὲ πολιτικὰ ροῦχα..

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Θὰ λεηλατήσανε φαίνεται μαγαζιά καὶ σπίτια.

Ἄλλὰ τώρα στὸ θόρυβο ἀκούγεται καὶ ἡ τραγοῦδι. Τραγουδοῦν τὸ Mamma, la mia canzone la piu bella sei tu κ.λ.π. Τὸ κόρο τῶν Ἰταλῶν μὲ τίς φωνῆς Vinceremo ! Viva l' Italia κ.τ.λ. δυναμώνει γιὰ μιὰ στιγμή καὶ ἔστερα σβύνει σὰν ἄτομα κρυνθήκανε οἱ αἰχμάλωτοι.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Τὰ χάλια τους ! Ἄλλοι μὲ παντελόνια κοντὰ ὡς τὸ γόνατο ! Ἄλλοι μὲ φαρδύα σακκάκια σὰν τσουβάλια !

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Καὶ μὲ ψαθᾶκια ! Δές !

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Κατάντια ! Ἕνας Μεσογειακὸς λαὸς τόσο ἐργατικὸς καὶ ἔξυπνος ! Καὶ μὲ τέτοια ἱστορία !..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Τράβα τίς κουρτίνες· δὲν μπορῶ νὰ τοὺς βλέπω !

(Μισοτραβοῦν τίς κουρτίνες — Ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βᾶθους μπαίνουν ἡ Κυρὰ—Χατζίνα μὲ τὸ Κατινιὸ.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τὸ Κατινιὸ, Κυρὰ—Χατζίνα, Παπᾶ—Μηνᾶς, Νικηφοράκης

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στὸ Κατινιὸ πὸν μπαίνει πρώτη)

Ἔλα βρὲ κορίτσι μου ! Μοῦχεις κόψει τὸ αἷμα !

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Μὲ συμπαθᾶς, πατέρα, πὸν ἄργησα (Πρὸς Παπᾶ—Μηνᾶ) Τὴν εὐχή σου γέροντα [τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι]

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — [Μὲ στοργή] Καλῶς τὸ παιδί μου !.

Ἔλα δῶ ! Κάτσε κοντὰ μου !

ΚΥΡΑ—ΧΑΤΖΙΝΑ — (Στὸν Νικηφοράκη) Ἐγὼ θὰ πάω νὰ βρῶ λίγο γάλα (τοῦ κάνει νόημα πὸς εἶναι γιὰ τὸ Κατινιὸ).

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ναί. Πήγαινε.

[Ἡ Χατζίνα πέρνει ἀπὸ τὸ μπουφέ μιὰ μπουκάλα καὶ ἐξαφανίζεται βιαστικῶς στὸ βᾶθος—Ὁ Παπᾶ—Μηνᾶς τοποθετεῖ μιὰ καρέκλα κοντὰ στὴ δικιά του].

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — [Στὸ Κατινιὸ] Κάθησε καὶ πέσμας
γιὰ νὰ συχάση κι' ὁ δόλιος πατέρας σου. Ἐμαθες τίποτα
γιὰ τὸν Μανώλη;

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Καθήμενο) Τίποτε, παππούλη.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ρώτησες στὸ σχολειό;

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Γύρισα παντοῦ, πατέρα.. Ἐφαξα σὲ
σχολειὰ ποῦχανε λαβωμένους.. Ρώτησα κείνους πὺν γυρί-
ζανε ἀπὸ τὶς Μουρνιές καὶ τὴ Χρυσοπηγή. Τίποτα.. Κα-
νένας δὲν ξέρει..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Καλά. Μὴν κάνεις ἔτσι. Μπο-
ρεῖ νὰ μὴν εἶναι λαβωμένος ὅπως λένε ὁ ἀρραβωνιαστι-
κός σου..

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Σωστά..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — ..καὶ νὰ τράβηξε μ' ἄλλα παλλη-
κάρια κατὰ τὰ ὄρη νὰ μὴ τὸν πιάσουν αἰχμάλωτο.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Μακάρι νᾶναι ἔτσι! Μὰ κάτι μοῦ
λέει ἀπὸ τὰ τριόβαθα τῆς ψυχῆς μου πὺς εἶναι δῶ σιμὰ
καὶ σὲ κίνδυνο (Συγκινεῖται.)

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Μὴ βάζεις συλλογές κακές. Ἄ-
φοῦ δὲν ἔχουμε τίποτε τὸ χειροπιαστὸ γιὰτὶ νὰ τυρανιώ-
μαστε μὲ μαῦρες σκέψεις;... Νὰ δῆς πὺς ὁ δέσποτας θὰ
βγῆ ἀληθινός. Θ' ἀνέβηκε στὰ ὄρη ὁ Μανώλης.

(Ἀκούγεται θόρυβος μοτοσυκλετῶν)

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — (Τυρῆζοντας τὸ κεφάλι του πρὸς τὸ
παράθυρο). Κι' ἄλλες μοτοσυκλέττες;! Πλημμύρισε ὁ κόσμος
ἀπὸ δαύτους.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Πλημμύρισε, γέροντα. Καὶ σκοτώ-
νουν! Ἀποτελειώνουν μὲ κλωτσές τοὺς τραυματίες μας.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Λυσσασμένοι σκύλοι!..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Πιὸ θεριὰ κι' ἀπὸ τοὺς Ἅγα-
ρηνοὺς..

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Ἐπαναστατημένα) Ἀπὸ κάθε κουρ-
σάρο πὺν πέρασε μέσα στοὺς αἰῶνες ἀπὸ τὸ νησί μας.
Ποτάμι αἷμα χύσανε παντοῦ ! Στὶς Καλύβες, στὸ
Φρέ, στὸ Βαφέ, στὴν Κάνδανο. Στους Ἅλικιανοὺς—τώρα
μοῦ τῶπανε — μαζέψανε τοὺς ἄνδρες, τοὺς βάνανε στὴ
γραμμὴ καὶ τοὺς ὑποχρεώσανε νὰ σκάψουν ἓνα χαντάκι
μπροστά τους. Ὅστερα τοὺς δέσανε τὰ χέρια μὲ συρματο-
πλεγμα καὶ τοὺς θερίσανε μὲ τὰ πολυβόλα.

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Καταραμένοι !

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Τέρατα !

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Κτήνη ! Μπαίνουν στὰ σπίτια καὶ
σπάζουν μὲ τσεκούρια τὰ ἔπιπλα. Χύνουνε τὰ λάδια καὶ
τὰ κρασιά. Ἀρπάζουν κουβέρτες, πανικά, τὶς προΐκες τῶν
κοριτσιῶν. Λύκοι !

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ναί. Λύκοι !

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Ρημάζανε τὰ ρολογάδικα καὶ τὰ
χρυσοχοεῖα ! Τραβοῦν ἀπὸ τ' αὐτιά τῶν γυναικῶν τὰ
σκουλαρίκια καὶ κόβουν δάχτυλα γιὰ νὰ πάρουν δα-
χτυλίδια.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Καννίβαλοι !

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Μὲ ἀγανάκτησι) Κι' αὐτοὶ εἶναι οἱ
πολιτισμένοι Εὐρωπαῖοι ! Ἡ Ἀριανὴ Φυλὴ πὺν φιλοδο-
ξοῦσε νὰ κυβερνήσῃ τὸν κόσμον !

(Μὰ ξαφνικὰ ἀρχίζει νὰ παίζει ἓνας φωνογράφος κάποιο
ρωμαλέο στρατιωτικὸ Μάρς. Κ' ἀκούγονται φωνές Γερμα-
νῶν, καὶ γέλοια, καὶ ἐπιφωνήματα: «Χάϊ Χίτλερ»! «Ντοῦσανδ
οὐμπερ ἄλλες»! κ.λ.π. Ὅλη αὐτὴ ἡ σκηνὴ πρέπει νὰ ἔχει κάτι τὸ
βάρβαρο, τὸ ἐντελῶς διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ τραγοῦδι τῶν Ἰταλῶν.)
Ὅλοι κερθώνουν γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ κνιτοῦν πρὸς τὸ παράθυρο.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Γλεντοῦν τὰ κτήνη!

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Στὴ κληνικὴ τοῦ Σαλβάκη εἶναι πού τὴν καταλάβανε πετῶντας ἔξω τοὺς ἀρρώστους.

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Καταραμένο βόλι πού μούσπασες τὸ χέρι!..

Μιά σιγὴ—Ἀκούγεται ὁ φωνογράφος καὶ τὰ χάχανα τῶν Γερμανῶν. Μένουν ὅλοι μὲ κατεβασμένο τὸ κεφάλι.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Σιγὰ καὶ μὲ κατάπτωσι) Δουῦλοι! Σκλάβοι!

Μιά μικρὴ σιγὴ

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ἄν προφθάνανε νὰ κατέβουν ἀπὸ τὸ Μέτωπο τὰ παλληκάρια μας...

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Κι' ἂν εἶχανε περισσότερα κανόνια οἱ Βρεττανοί... τὸ Μάλεμε δὲν θ' ἄπερφε...

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Καὶ βέβαια δὲν θ' ἄπερφε

Μιά μικρὴ σιγὴ

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Μὰ οἱ Ἄγγλοι φύγανε καὶ μείναμε μονάχοι...

Ἄπὸ τὸ βάθος μπαίνει ἡ Κυρὰ Χατζίνα μὲ γάλα στὸ μπουκάλι.

ΚΥΡΑ—ΧΑΤΖΙΝΑ — (Μπαίνοντας) Οἰκονόμισα λίγο γάλα (πρὸς Κατινιῶ) Νὰ τὸ πιῆς κοπελλιά μου (ρίχνει γάλα σ' ἓνα φλιτζάνι).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Δὲν θέλω, κυρὰ-Χατζίνα.

ΚΥΡΑ—ΧΑΤΖΙΝΑ — Μὰ εἶσαι ἀπὸ χθὲς νηστική.

Ὁ φωνογράφος γγρατσουνάει καὶ σταματάει — Γέλοια τῶν Γερμανῶν—Καὶ γλήγορα σβύνει ἐντελῶς ὁ θόρυβος πού κάνανε.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Ποῦ ἐπιβάλλεται στὸν ἑαυτό του καὶ στοργικὰ στὴν κόρη του) Ἔλα! Πρέπει νὰ βάλῃς λίγη τροφή.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Δὲν μοῦ πάει, πατέρα, τίποτα κάτω

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Μὰ πρέπει νὰ φᾶς, κορίτσι μου.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Δὲν θέλω γέροντα.. Νὰ κοιμηθῶ
μονάχα θέλω.. Νὰ ξεχάσω..

ΚΥΡΑ—ΧΑΤΖΙΝΑ — (Δίνοντάς της τὸ γάλα καὶ μὲ με-
γάλη στοργή) Πιὲς τὸ γάλα σου καὶ νὰ στρώσω στὸν κανα-
πέ νὰ πλαγιαίσης.. Ἔλα, κοροῦλα μου ! (Τὸ Κατινιὸ πέρνει
στὰ χέρια της τὸ γάλα) Ὑπομονή. Διῶξε τὴν λύπη ἀπὸ τὴν
ψυχὴ σου. Μπόρα εἶναι. Θὰ περάση καὶ θὰ ξαναλάμψη ὁ
ἥλιος..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Σωστά. Κι' ὅπως λέει ὁ Ρωτό-
κριτος (Ἀπαγγέλει). «Θ' ἀναγαλλιάσουν, θὰ χαροῦν, ὄλοι,
μικροὶ μεγάλοι. Θωρόντας ἴσσανε νεκρά, πὼς ἀνα-
ζοῦσαν πάλι».

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Βέβαια..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Πρέπει νᾶμαστε γεροί, Κατινιό,
κι' ἔτοιμοι νὰ ριχτοῦμε πάνω τους. Ἄμα γίνουμε σὰν τὸν
Ἄη-Γιάννη τὸν Νηστευτή, πὼς θὰ τοὺς καταφέρουμε ;!
(Μὲ εὐθυμο τόνο) Χατζίνα, καὶ σὲ μένα θὰ δώσης κάτι νὰ
φάω.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Μετὰ χαρῶς.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Νικηφοράκη, θὰ μοῦ κάνης συν-
τροφιὰ ;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Ψεύτικα) Ἄκοῦς λέει ! Καὶ θὰ
φᾶμε καὶ θὰ πιοῦμε, γέροντα.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ἔχουμε κρασί ;

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ἔχουμε τοικονδιὰ. Ἔ Κατινιό;

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Ποῦ παρασύρεται) Ναι, πατέρα (πη-
γαίνει στὸν μπουφέ καὶ ψάχνει).

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ἄιντε μπράβο ! Στρωῶστε τραπέ-
ζι. Θὰ φᾶμε. Θὰ πιοῦμε. Καὶ θὰ τραγουδήσουμε.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Παρασυρόμενος) Νὰ μοῦ ζήσης

παπᾶ-Μηνᾶ ! Ἐμπρός ! (Σηκώνει ἀπὸ τὸ τραπέζι διάφορα ἀντικείμενα καὶ στὸ Κατινιώ). Δῶσε μου ἓνα τραπεζομάνδουλο καὶ φέρετε ὅτι ἔχει.

(Δημιουργεῖται ἀτμόςφαιρα μάλλον εὐθυμη. Τὸ Κατινιώ στρώνει ἓνα τραπεζομάνδηλο. Ὁ Νικηφοράκης μὲ τὴν Χατζίνα βγάξουν ἀπὸ τὸν μπουφὲ μαχαιροπήρουνα).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (εὐθυμα) Ἔχουμε τυρί...

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ἐλίξ...

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Σὰν νὰ θυμᾶται) καὶ λουκάνικα...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Λουκάνικα ;! Μωρὲ μὲ τὸ Θεὸ γενηὰ εἴμαστε ! (Γέλοια ἀπ' ὅλους)

(Ἄλλ' ἀκούγεται θόρυβος πὸ ὅσο πάει καὶ δυναμώνει. Γυναίκες καὶ ἄνδρες φέρουν τὸν βαρὺ τραυματισμένο στρατιώτη Μανώλη (ἀρραβωνιαστικὸ τοῦ Κατινιώ).

ΜΙΑ ΑΝΔΡΙΚΗ ΦΩΝΗ — Τοῦτο εἶναι τὸ σπίτι ;

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΙΑ ΦΩΝΗ — Ναί. Ὁ Νικηφοράκης κάθεται

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στὸ Κατινιώ) Ἐμᾶς γυρεύουνε ;

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Ἔτσι μοῦ φάνηγε.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στὸ Κατινιώ) Γιὰ κύτταξε ποιὸς εἶναι.

(Τὸ Κατινιώ πηγαίνει στὸ παράθυρο, τραβᾷ τίς κουρτίνες, κυττάζει κι ἀρχίζει τὰ ξεφωνητά),

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Παναγιά μου ! Τὸν Μανώλη φέρουν λαβωμένο.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Τί ; !

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Τὸν Μανώλη, πατέρα. (Φεύγει γλήγορα βάθος)

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Βοήθα Χριστέ !... (φεύγει βάθος)

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — (Στὸν Νικηφοράκη) Πήγαινε ! Δὲστης κουράγιο !

(Βγαίνει έξω και ὁ Νικηφοράκης. Ὁ παπᾶ-Μηνᾶς κυττάζει ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ἀκούγονται τὰ ξεφωνητά τοῦ Κατινιώ).

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΤΙΝΙΩ — Μανώλη μου !

(Σὲ λίγο φαίνονται στὴν αὐλὴ δυὸ τρεῖς ἄνδρες καὶ γυναῖκες κι' ἀμέσως, ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάρθους, φέρουν τὸν τραυματία πάνω σ' ἓνα αὐτοσχέδιο φορεῖο πὺν σηκώνουν δύο ἄνδρες — ὁ συμπολεμιστὴς τοῦ Μανώλη στρατιώτης Κωσταντῆς κι' ἓνας ἄλλος μὲ πολιτικά (ὁ λυράρης). Τὸ περιστοιχίζουν ὁ Νικηφοράκης, ἡ Χατζίνα, τὸ Κατινιώ καὶ δυὸ γυναῖκες).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Τὸ Κατινιώ, ὁ τραυματίας Μανώλης, ὁ στρατιώτης Κωσταντῆς ὁ λυράρης, κυρὰ Χατζίνα, Νικηφοράκης, παπᾶ-Μηνᾶς, ἡ Ἀη γυναῖκα, ἡ Βη γυναῖκα.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στοὺς τραυματιοφορεῖς) Σιγά.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Ξαπλώστε τον ἐδῶ (δίχνει τὸ ντιβάνι).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Λυπήσου με, Χριστούλη μου! (Συγκρατημένο κλάμμα)

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — (παρηγορόντας την) Ὑπομονή, κοροῦλα μου.

(Οἱ δυὸ γυναῖκες τραβοῦν τὸ ντιβάνι πρὸς τοὺς θεατὰς — Ὁ Κωσταντῆς μὲ τὸ λυράρη καὶ τὸν Νικηφοράκη μεταφέρουν τὸν τραυματία ἀπὸ τὸ φορεῖο καὶ τὸν ξαπλώνουν στὸ ντιβάνι. Τὸ Κατινιώ μὲ τὴν Χατζίνα τοῦ βάζουν μαξιλάρια.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ — (Πρὸς τὸν τραυματία) Σὲ φέραμε, συνάδελφε.

ΜΑΝΩΛΗΣ — (Μὲ σβυσμένη φωνή) Φχαριστῶ, Κωσταντῆ

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Μὲ κλάμματα στὸ κεφάλι του) Μανώλη μου ! Ἀγάπη μου !

ΜΑΝΩΛΗΣ — Κατινιώ...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ—(Στὸ Κατινιῶ) Μὴν κλαῖς! Κακὸ τοῦ
κάνεις ἔτσι. (Στὸν τραυματία) Γειά σου λεβέντη Μανώλη.

ΜΑΝΩΛΗΣ — Δέσποτα ! . . . (κάνει λίγο νὰ σηκωθῆ ἀλ-
λὰ πέφτει ἐξηντλημένος).

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — Τραβηχθῆτε ὅλοι νὰ πάρῃ ἀέρα.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στῆ Χατζίνα) Τρόξε στὸ σπῆτι
τοῦ Σαλβάκη καὶ πὲς στὸν γιατρὸ νᾶρθῃ ἀμέσως.

ΚΥΡΑ-ΧΑΤΖΙΝΑ — Πααίνω... (Φεύγει βιαστικῆ βάρφος).

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ — (Στις γυναῖκες) Καὶ σεῖς βρεμένες
πετσέτες στὸ κεφάλι του.

(Ὁ Νικηφοράκης μὲ τὸν Λυράρη βάζουν νερὸ σὲ μιὰ τσανάκα—
Οἱ δυὸ γυναῖκες βρέχουν πετσέτες—Τὸ Κατινιῶ τίς τοποθετεῖ στὸ
κεφάλι τοῦ τραυματία).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ—Μίλησε μου, ἀγάπη μου! Ἐγὼ εἶμαι..
Τὸ Κατινιῶ σου.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ —(Στὸν Μανώλη) Συνάδελφε.. ('Ἄλλ' ὁ
τραυματίας δὲν ἀπάντᾷ).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ—(Σὲ ἀπόγνωση) Θεούλη μου!.. Θεούλη
μου!...

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στῆ κόρη του) Μὴ κάνεις ἔτσι
κορίτσι μου ! Τὸν χειροτερεύεις. Θάρθει ὁ γιατρός τώρα...

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Ναί, πατέρα μου!... (Τὸν περιποιεῖ
ταὶ ἀγωνιζομένη νὰ πνίξῃ τοὺς λυγμούς της).

(Ὁ Νικηφοράκης τοῦ ξεκουμπώνει τὸ ἀμπέχρονο—Οἱ δυὸ γυ-
ναῖκες, τὸ Κατινιῶ καὶ ὁ Λυράρης ἀσχολοῦνται μὲ τὸν τραυμα-
τία—Ὁ στρατιώτης Κωσταντῆς συγκινημένος σκουπίζει μὲ τὸ
μανίκι του ἓνα δάκρυ καὶ τραβιέται δυὸ βήματα).

ΠΑΠΠΑ - ΜΗΝΑΣ— (Προσφέροντας κάθισμα στὸν Κωσ-
ταντῆ) Κάτσε παιδί μου.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ —(Καθήμενος πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς σκηνῆς)
Φχαριστῶ, δέσποτα.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ—Κρητικὸς εἶσαι ;

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ—“Οχι. Ἀπὸ τὴν Θεσσαλία. Βολιώτης. Πολεμήσαμε μαζί με τὸν Μανώλη στὶς Θερμοπύλες. Μαζί κατεβήκαμε στὸν Μωρηᾶ κ' ἀπ' ἐκεῖ στὴ Κρήτη... Ὁ ἀγῶνας, γιὰ μᾶς ποὺ κρατούσαμε τὸ Νεκροταφεῖο τοῦ Γαλατᾶ ἕως τὸ ἀγρόκτημα Μαρκαντωνάκη, ἦτανε σκληρός. Ἔπρεπε νὰ κρατήσουμε ὅπως-ὅπως τὶς θέσεις μας γιατί οἱ ἀλεξιπτωτιστὲς εἶχανε κάνει ρῆγμα στὸ γειτονικὸ λόχο. Εἶναι πόλεμος τοῦ σατανᾶ αὐτός, δέσποτα. Δὲν ξαίρεις ἀπὸ ποὺ νὰ φυλαχτῆς.

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ—Τὸν ξαίρω... Τὸν γνώρισα...

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ—(Σὰν νὰ βλέπει τὴ μάχη) Σὲ μιὰ στιγμή μὴ μαύρισε ὁ οὐρανός. Ἄσπρα, σταχτιά, κόκκινα ἀλεξιπτωτὰ ἀρχίσανε νὰ πέφτουνε στὴ γῆ... «Καινούργιος μπεκάτσες» ἀκούω τὸν Μανώλη νὰ λέει γελῶντας (Ἀκούγεται βογγητὸ τοῦ τραυματία) Τοὺς χτυπάμε.. Ἐξορμάμε ὕστερα μετὰ τὴ λόγχη γιὰ νὰ πετάξουμε κείνους ποῦχαν γαντζωθῆ καὶ δημιουργήσει ἐστίες ἀντιστάσεως, μὰ πληγώθηκε στὴν ἐξόρμηση ἀπὸ χειροβομβίδα. (Βογγητὸ τοῦ τραυματία).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Στὸ προσκέφαλο τοῦ τραυματία) Μανώλη μου!

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Σὲ μιὰ γυναῖκα) Νερὸ θέλει. Φέρτε του!. (Δίνουν νερὸ στὸν τραυματία)

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ —(Ποὺ κνιτάζει καὶ πρὸς τὸν Μανώλη) Συνέροχεται...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ — (Σηκώνεται) Φεύγω! Δὲν θέλω νὰ με πιάσουνε οἱ Γερμανοί. Ἡ ἀποστολή μου τέλειωσε.. Μὲ παρακάλεσε νὰ τὸν φέρω σπῖτι σας..

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — (Συγκινημένος) Παλληκάρι μου!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ — Τὸν περιποιήθηκα ὅσο μπορούσα σὲ μιὰ ρεμματιά.. Ἄν μᾶς βρῖσκανε αὐτὰ τὰ κτήνη θὰ

μᾶς σκοτώνανε. Μὰ τὰ τραύματά του χωρὶς γιαιτρική περιθάλψη... (Συγκινημένος) Ἦθελε νὰ δῆ τὴν ἀρραβωνιαστικιά του πρὶν πεθάνη..

ΠΑΠΑ - ΜΗΝΑΣ — Ὁ Θεὸς νὰ στ' ἀνταποδώση.
Πῶς σὲ λένε ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ — Κώστα Κυριακόπουλο.. Δάσκαλος εἶμαι.. Γράψτε σπίτι μου, στὸν Βόλο.. Ἄν ζήσω θὰ σᾶς ἀπαντήσω.

(Ἄλλ' ὁ τραυματίας Μανώλης κείνη τὴν στιγμὴ ἀνακτᾶ λίγες δυνάμεις καὶ γυρεύει νὰ τὸν μισσηκιάσουν.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Μανώλη μου !

ΜΑΝΩΛΗΣ — Σηκῶστε με, εἶπα !

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Ναί, παιδί μου ! (Σὲ μιὰ γυναῖκα)

Φέρτε μαξιλάρια. (Τοποθετοῦν μαξιλάρια καὶ τὸν μισσηκίωνουν)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ — (Πηγαίνοντας ἰσχυρὰ καὶ ψεύτικα εὐθυμία γιὰ νὰ τοῦ δώσει κουράγιο) Ἔτσι μπράβο Μανώλη!. Ἄιντε ! Ἐγὼ θὰ φέγω μὴ μὲ πιάσουν αἰχμάλωτο. Καὶ σύντομη γιαιτριά.

ΜΑΝΩΛΗΣ — (Ποῦ τὰ λόγια τοῦ Κωσταντῆ γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸν ἠλεκτριζοῦν) Κωσταντῆ, σύντεκνε.. Σὲ φχαριστῶ.. Ἔλα νὰ σὲ φιλήσω. (Φιλοῦνται) Τὸ Κατινιώ. Ἡ ἀρραβωνιαστικιά μου.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ — (Στὸ Κατινιώ) Χαίρω, πολὺ, δεσποινίς.

ΜΑΝΩΛΗΣ — Φίλησέ τον, Κατινιώ. Σ' αὐτὸν χωρστάω ποῦμαι μαζί σας.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Σᾶς εὐχαριστοῦμε (Τοῦ σφίγγει τὸ χέρι μὲ λυγμούς).

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ — (Ἀγωνιζόμενος νὰ κρύψη τὴν συγκίνησίν του) Καλὴν ἀντάμωσι, Μανώλη ! (Στοὺς ἄλλους) Γειά σας ! (Φεύγει βιαστικὰ στὸ βάθος).

ΜΑΝΩΛΗΣ — Ὁ Θεὸς μαζί σου, Κωσταντῆ! (Κάνει μιὰ κίνησι πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀλλὰ πέφτει ἐξηντλημένος στὰ μαξιλάρια).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Περνώντας τὸ χέρι της πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι του) Ἀκούμπισε στὸ χέρι μου τὸ κεφάλι σου.

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στὸν Παπα—Μηνᾶ) Ἡ Χατζίνα τί γίνηκε; Πήγαινε στὸν γιατρό...

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Νὰ πάω.

ΜΑΝΩΛΗΣ — Ὅχι. Μὴν πᾶτε πουθενά. Μαζί μου νὰ μείνετε ὅλοι.

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Θὰ γυρίσω, Μανώλη, μὲ τὸν γιατρό..

ΜΑΝΩΛΗΣ — Δὲν κάνει τίποτα πιά ὁ γιατρός. Μεῖνε μαζί μου, δέσποτα.. Λίγη ζωὴ μοῦ μένει..

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Μὲ κλάμματα) Μὴ λὲς τέτοια λόγια· θὰ σκοτωθῶ..

ΜΑΝΩΛΗΣ — Κατινιώ.. Δὲν μπορῶ πιά νὰ ζήσω. Τὸ νοιώθω.. Μὰ πεθαίνω φτυχισμένος κοντά σου..

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — Γιατὶ ματώνεις τὶς καρδιές μας; Σὲ λίγες μέρες θάσαι καλά.

ΜΑΝΩΛΗΣ — Ὅχι, πατέρα. Σβύνω.. Μὰ εἶμαι εὐτυχισμένος.. Πολέμησα γιὰ τὴν Ἑλλάδα. (Οἱ γυναῖκες καὶ τὸ Κατινιώ κλαῖνε) Μὴ κλαῖς Κατινιώ μου! Δὸς μου τὸ χεράκι σου! Χαίδεψέ με!

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — Μανώλη.. (Τὸν φιλεῖ κλαίγοντας)

ΜΑΝΩΛΗΣ—Μὴν κλαῖτε!... Τραγουδῆστε (Πρὸς Νικηφοράκη) Πατέρα, βάρεσε τὴν λύρα... Κάνε μου τὸ χατίρι (Πρὸς παπᾶ-Μηνᾶν) Πέστου καὶ σὺ δέσποτα...

ΠΑΠΑ—ΜΗΝΑΣ — Παῖξε, ξάδελφε ἀφοῦ θέλει τὸ παλληκάρι.

ΜΑΝΩΛΗΣ—Ναί... θέλω ν' ἀκούσω τραγούδια...

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ — (Στὸ λυράρη) Πᾶρε τὴν λύρα
Γιώργη.

(Ὁ Λυράρης ξεκρεμάει ἀπὸ τὸν τοῖχο τὴν λύρα).

ΜΑΝΩΛΗΣ — (Εὐχαριστημένος) Ἔτσι μπράβο! Ὁραῖα
νὰ πεθαίνης λέγανε οἱ πρόγονοι μας. Ἀφήστε γιὰ τοὺς
βαρβάρους τὰ κλάμματα. Παῖξε, Γιώργη! Ἔχουμε γλεντή-
σει μαζί. Τὸ δοξάρι σου γητεύει τὶς καρδιές... Καὶ σεῖς
ὄλοι τραγουδήστε γιὰ τὰ μάτια τῆς ἀρραβωνιαστικιάς μου.

(Ὁ λυράρης ἀρχίζει νὰ παίξη καὶ κείνος τραγουδάει μὲ спа-
σμένη φωνή).

Μάθια, μαθάκια, μάθια μου,

τῶν ἀμαθῶν μου μάθια...

ΟΛΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΚΛΑΜΜΑΤΑ —

Ἔλα, ἔλα, τῶν ἀμαθιῶν μου μάθια.

ΜΑΝΩΛΗΣ — (Τραγουδῶντας)

Δὲν εἶδανε τὰ μάθια μου

σὰν τὰ δικά σου μάθια

ΟΛΟΙ — *Δὲν εἶδανε τὰ μάθια μου*

σὰν τὰ δικά σου μάθια.

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Τραγουδάει μὲ κλάμματα τὴν συνοδεύει
ἡ λύρα)

Ὁ κόσμος νὰ ξαναπλαστῆ δὲν ἀγαπίζω ἄλλον...

ΟΛΟΙ ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΗ —

Ἔλα, ἔλα, δὲν ἀγαπίζω ἄλλον...

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ —

Νὰ τελειώσ' ἡ ζήση μου

σὰν τὸ δικό σου κάλλος

ΟΛΟΙ ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΗ (Ποῦ πεθαίνει)

Νὰ τελειώσ' ἡ ζήση μου,

σὰν τὸ δικό σου...

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ — (Ξεφωνῶντας) Ἄλλοι καὶ τρεῖς ἄλλοι
μου!... Πέθανε!...

(Ἡ λύρα πέφτει ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Λυράρη)

ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ—Πέθανε ; !

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ—Πέθανε, πατέρα μου!... Τί θὰ γείνω ἢ ἄμοιρη !... (Πέφτει πάνω στὸν νεκρὸ καὶ κλαίει) Μανώλη μου !... Ἀγάπη μου !...

(Γιὰ μιὰ στιγμή μένουν ὅλοι σὰν κεραυνόπληκτοι καὶ ἀρχίζουν ὕστερα νὰ κλαίει συγχρατημένι *ἐκτός ἀπὸ τὸν παπᾶ-Μηνᾶ*)

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ—(Ἠρεμα καὶ ξηρᾶ) Πᾶψτε τὰ κλάματα ! Ἄνδρες σὰν τὸν Μανώλη δὲν τοὺς κλαίνε (ἐπιχειρεῖ νὰ σηκώσει τὸ Κατινιὼ ἀπὸ τὸν νεκρὸ).

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ—(Σὲ ἀπόγνωσι) Παπούλη μου ! Ἡ δύστυχη !... Ἀλλοὶ μου!..

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ—Σῶπα, κόρη μου ! Ὁ Μανώλης ἔκανε τὸ χρέος του. Πρέπει νὰ κάνουμε καὶ μεῖς τὸ δικό μας (ἀκούγονται βόμβοι ἀεροπλάνων πὺ δσο πᾶνε καὶ δυναμώνουν) Σήκω ! Πρέπει νὰ θιάψουμε γρήγορα τὸν ἀρραβωνιαστικὸ σου καὶ μεῖς ν' ἀνεβοῦμε στὰ ὄρη...

ΤΟ ΚΑΤΙΝΙΩ—Παπούλη !...

ΠΑΠΑ-ΜΗΝΑΣ—(ἠρωϊκᾶ) Ναί...Θὰ πολεμήσουμε τὸν ἐχθρό, Κατινιῶ, ἕως ὅτου φύγει ἀπὸ τ' ἅγια χῶματα τῆς Ἑλλάδας (Κάνοντας τὸν σταυρὸ του καὶ μὲ λειτουργικὸ ὕφος στὸν νεκρὸ). Κύριε... (ὅλοι γονατίζουν) Κατάταξον τὴν ψυχὴν τοῦ ὑπὲρ πατρίδος πεσόντος δούλου σου Μανώλη, ἐν τόπῳ γλοερῶ, ἐν τόπῳ ἀναπαύσεως, ἔνθα ἀπέδρα...

Σιγὰ-Σιγὰ

ΑΥΛΑΙΑ

Τέλος

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΜΑΤΑ (Κοτοπούλειον βραβείον)
ΤΟ ΜΠΟΥΡΙΝΙ
ΦΟΥΣΚΟΘΑΛΑΣΣΙΕΣ
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΖΩΗ
ΧΑΡΑΥΓΗ

ΥΠΟ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΝ

ΔΡΑΚΑΙΝΑ (Κοτοπούλειον βραβείον)
ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ